

Standard

Ekonomik ve Teknik Dergi

Sayı: 713
ISSN:1300-8366

Gıda Bankacılığı

Gıdanı Koru

Gıda Bankacılığı
Nedir?

Gıda Bankacılığı = Yoksullukla
Mücadelede Küresel Çözüm

Gıda Bankacılığı
Uygulama Süreçleri

TSE'ye ulaşmanın en kısa yolu

TSEKurumsal

ISSN: 1300-8366 ► Yıl: 61 ► Sayı: 713 ► Haziran 2022

Yayının Adı: Standard Ekonomik ve Teknik Dergi

Sahibi: Türk Standardları Enstitüsü Adına
Mahmut Sami şahin

Sorumlu Yazı řleri Müdürü: Habibe Ajderoğlu

Yayın Yönetmeni: Fatih Aydinalp

Yayın Danışmanı: Nezir Önal

Editör: Fatih Iřık

Adres: TSE Kurumsal İletişim ve Pazarlama Müdürlüğü
Necatibey Cad. No:112 06100 Bakanlıklar / Ankara

☎ 0312 416 66 63 ► ✉ mfisik@tse.org.tr

Abone: Didem Öztop ► ☎ 0312 416 67 47

Reklam: Adem Dađlı ► ☎ 0312 416 67 47

Grafik Tasarım: Levent Temel

Baskı ve Dağıtım: Sistem Ofset Bas. Yay. San. ve Tic. Ltd. şti.
Strazburg Cad. No: 31/17 Sıhhiye / Ankara

☎ Tel: 0312 229 18 81 ✉ www.sistemofset.com.tr

Yayın şekli: Aylık-Türkçe

Yayın Türü: Yerel Süreli

Basım Tarihi: 05.12.2022

Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler yazarlara ait olup derginin
ve yazarın adı alınarak iktibas edilebilir. Dergimize gönderilen yazılar
yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez.

www.tse.org.tr

444 0 873

Mahmut Sami Şahin

► **TSE Başkanı**

Değerli Okuyucular,

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), gıda güvenliğini herkesin aktif ve sağlıklı bir hayat için kendi ihtiyaç ve tercihleri çerçevesinde yeterli, güvenli ve besleyici gıdaya her zaman fiziksel, toplumsal ve ekonomik erişimi olması şeklinde tanımlamaktadır.

Son yıllarda iklim değişikliğinin sebep olduğu olumsuzluklar birçok alanı etkilediği gibi tarımı ve dolayısıyla güvenli gıdaya erişimi de etkilemektedir; geri kalmış ülkeler güvenli gıdaya erişimde ciddi sıkıntılar yaşamaktadır.

Başta devletler olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlar bu hayati sorunu bertaraf etmek için önemli çalışmalara imza atmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında, bu sayımızın içeriğinde detaylarını bulabileceğiniz 'gıda bankacılığı' gibi sosyal sorumluluk yöntemleri de ön plana çıkmaktadır. Hakeza BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin 'Açlığa Son' ile 'Sorumlu Üretim ve Tüketim' başlıkları doğrultusunda da tarımsal verimlilik ve sürdürülebilir gıda üretimiyle herkesin sağlıklı, güvenli, hijyenik gıdaya erişebilmesi amaçlanmaktadır.

Güvenli, sağlıklı, hijyenik gıdanın en önemli özelliği standartlara uygun, laboratuvarlarda test edilip belgelendirilmiş ve ilgili otoriteler tarafından izlenebilir olmasıdır; bu sayede kayıt dışı ürünlerin önüne geçilmekte, bireysel ve toplumsal sağlığa yönelik tehditler önlenmektedir.

Birer tüketici olarak hepimizin zihninde ilk sıralarda yer alan 'acaba bu gıda ürünü güvenli mi?' sorusunun en rahatlatıcı yanıtı, ürünler üzerinde gördüğümüz TSE işaretidir. Çünkü Enstitümüz, insanların güvenli, sağlıklı, hijyenik gıdaya erişebilmesi için standartları belirliyor, bu ürünleri başta kimyasal ve biyolojik olmak üzere birçok konuda test ediyor, ürün ve sistem sertifikalarıyla bu ürünleri izlenebilir hale getirerek periyodik kontroller yapıyor; kurulduğu ilk günden bu yana güvenli, sağlıklı, hijyenik gıdanın sofralarınızda yer alması düsturuyla çalışıyor.

48 Osmanlı'nın Dibacesidir Bursa

10 Gıdanı Koru

28 Gıda Bankacılığı Uygulama Süreçleri

Standard
Ekonomik ve Teknik Dergi

- 16 Gıda Bankacılığı Nedir?
- 18 Gıda Bankacılığı = Yoksullukla Mücadelede Küresel Çözüm
- 40 Küresel Enerji Kriziyle Yeni Fosil Yakıt Yatırımları Daha Büyük Risk Haline Geldi
- 42 8 Ana Su Havzasında 19 Proje Başlatıldı

46 Doğayla Uyum İçinde, Sürdürülebilir Yaşam

Çocuk Parklarına Güvenli Kurulum

Türk Standardları Enstitüsü (TSE) Başkanı Mahmut Sami Şahin, oyun parklarının ilgili standartlar kapsamında güvenli şekilde kurulumu ve montajı için belediye, site, turistik tesis yetkilileriyle ortak çalışmalar yapmaya hazır olduklarını bildirdi.

Şahin, eğitim ve öğretim yılının tamamlanmasının ardından tatile giren çocukların parklardaki oyun alanlarında bazı önlemlerin alınması gerektiğini ifade etti.

Çocuklar parklarda oynarken istenmeyen durumların yaşanmaması için talepler doğrultusunda oyun alanlarının kurulumu ve montajı sırasında uygunluk denetimi yaptıklarını belirten Şahin, "Oyun parklarının ilgili standartlar kapsamında güvenli şekilde kurulumu ve montajı için belediye, site ve hatta turistik tesis yetkilileriyle ortak çalışmalar gerçekleştirmeye hazırız" değerlendirmesinde bulundu.

Çocukların yoğun eğitim döneminin ardından tatile girmesiyle eğlenerek sosyal yaşamı öğrenecekleri yerlerin oyun alanları olduğunu vurgulayan Şahin, TSE olarak üzerlerine düşeni yapmaya hazır olduklarını kaydetti. Şahin, belediye ve siteler içinde yer alan oyun alanlarında kullanılan oyun gruplarının ilgili standartlar kapsamında üretilmesi ve yine montajının standarda uygun şekilde yapılması gerektiğine dikkati çekerek, TSE'nin konuya ilişkin standardını hatırlattı.

"Talepler doğrultusunda standartlar kapsamında kontrolleri yapıyoruz"

'Oyun Ekipmanları ve Yüzey Kaplaması' başlıklı standartta salıncak, kaydırak, kablolu taşıma, atlıkarınca gibi ekipmanların kurulumu, muayenesi, bakımı ve çalıştırılması konularında rehberlik koşullarının belirlendiğini ifade eden Şahin, şunları kaydetti:

"Çocuklarımız parklarda oynarlarken düşme, çarpma, oyun aletlerine el ve ayak sıkışması gibi bazı istenmeyen durumlara maruz kalabiliyor. Salıncaklar için parmak yakalama, kaydıraklar için çıkış yükseklikleri, eğimleri, kıyafet yakalama şeklinde olumsuzluklar yaşanabiliyor. Tabii parkların kurulumu ve montajı sırasında zemin kaplamalarının uygunluğu da çok önemli. Yaşanabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırmak için oyun alanlarının kurulum ve montajı sırasında talepler doğrultusunda ilgili standartlar kapsamında oyun alanlarında kontroller yapıyoruz. Yine yerel yönetimlerin mevcut parklarının uygunluklarını kendilerinin kontrol edebilmesi yetkinliği için idarelere Enstitümüzce teorik ve uygulamalı olarak sertifikalı muayene uzmanı eğitimleri veriyoruz. Bu eğitimlerle çocuklarımız için uygun oyun alanları altyapısının oluşturulmasına katkı sağlıyoruz." ■

TSE Başkanı Şahin, "Oyun parklarının ilgili standartlar kapsamında güvenli şekilde kurulumu ve montajı için belediye, site ve hatta turistik tesis yetkilileriyle ortak çalışmalar gerçekleştirmeye hazırız" dedi.

TSE Gebze Kalite Kampüsünde Yeşil Mutabakat Çalıştayı

Uygunluk Değerlendirmesi Derneği (UDDER) tarafından TSE Gebze Kalite Kampüsünde Yeşil Mutabakat Çalıştayı düzenlendi. Çalıştay Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TSE, TÜRKAK ile Türkiye'nin önde gelen uygunluk değerlendirme kuruluşlarından katılımcılara ev sahipliği yaptı.

Çalıştayda 2019 yılında açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde şekillenecek ekonomik politikaları, bu doğrultuda yapılacak çalışmalar ve bunun ülkemize olacak yansımaları ele alındı.

Türkiye olarak hedefimiz 2053 yılında net “0” karbon emisyonu

Çalıştay kapsamında Avrupa Yeşil Mutabakatı ana başlıklarından olan ve Türkiye'nin ihracatını doğrudan etkileyecek Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) ile ilgili kurumsal bilgi alışverişinde bulunuldu. Özellikle SKDM'ye tabi olması beklenen çelik, alüminyum, çimento sektörlerinde yenilenebilir enerjiye geçiş ve düşük çevresel ayak izli üretim süreçleri yeni uygunluk değerlendirme yapısını beraberinde getiriyor. Bununla birlikte bu dönüşümün uygunluk değerlendirme kuruluşları için hem yeni riskler hem de yeni fırsatlar doğurmasına yönelik beklentiler Çalıştayda üzerinde durulan önemli bir husus olarak yer aldı.

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) ve diğer AB politikalarının ticari bir engele dönüşmemesi, Gümrük Birliği gereği AB süreçlerine eşzamanlı olarak kalite altyapısının güncellenerek uyumlanması Yeşil Mutabakat Çalıştayının başlıca odak noktası oldu.

Çalıştayda bu doğrultuda, sektörel olarak oluşabilecek sorunlar ve bunların çözümleri değerlendirilerek uygunluk değerlendirmesi sektörünün bu süreçte nasıl bir yol izleyebileceğine dair fikir alışverişinde bulunuldu ■

Gıda ve Gıda Teknolojileri ile Tarım ve Tarım Teknolojileri Fuarı

TURAB Fuarçılık ve Türk-Arap Ülkeleri İşbirliği Derneği (TÜRAB) desteği ile Türkiye ve Arap ülkeleri arasında proje üretmek, Türk ve Arap iş insanlarını bir araya getirmek, Arap ülkelerine ziyaretlerde bulunmak, Türk ve Arap iş heyetlerini buluşturmak amacıyla 22-23 Haziran 2022 tarihleri arasında İstanbul'da Pullman Otel Convention Center'da Gıda ve Gıda Teknolojileri Fuarı ile Tarım ve Tarım Teknolojileri Fuarı gerçekleştirildi.

Fuarda bir stant ile yer alan Türk Standardları Enstitüsü (TSE) yetkilileri tarafından ziyaretçilere gerçekleştirdikleri faaliyetler hakkında bilgi verildi ■

TSE, Uluslararası Nükleer Santral Zirvesinde

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının destekleriyle Ankara Sanayi Odası (ASO) ile Nükleer Sanayi Derneği (NSD) tarafından düzenlenen 4. Nükleer Santraller Fuarı ve 8. Nükleer Santraller Zirvesi (NPPEs), 8 Haziran 2022 tarihinde Pullman İstanbul Kongre Merkezinde yapıldı. İki gün süren Fuar ve Zirve'de nükleer enerji alanında dünyadaki gelişmeler ve Türkiye'nin nükleer enerji yol haritası masaya yatırıldı.

Zirve kapsamında açılan fuar alanına katılım sağlayan TSE, firma ve ziyaretçilere uygunluk değerlendirme alanındaki çalışmalar ve kurum faaliyetleri hakkında bilgi verdi ■

Yönetmeliğe göre, bilişim projelerini yürütecekler için 'Kamu Bilişim Yetki Belgesi', yazılım geliştirme, yazılım entegrasyon ve bakım hizmetlerini tedarik edecekler için 'Yazılım Yetki Belgesi', sızma testi hizmetlerini sunacaklar için de 'Sızma Testi Yetki Belgesi' düzenlenecek.

KAMU BİLİŞİM HİZMETLERİ ALIMLARINDA YETKİLENDİRME DÖNEMİ

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan Kamu Bilişim Hizmet Alımı Kapsamında Katılımcıların Yetkilendirilmesi Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazetede yayımlandı.

Yönetmelik, kamu idareleri tarafından yapılacak bilişim hizmet alımları kapsamında katılımcıların taşımaları gereken kriterlerin belirlenmesi, bunlar doğrultusunda yetkilendirilmesi, söz konusu kriterlere uyulmadığının tespiti halinde yetkilendirmelerin askıya alınması veya iptal edilmesine ilişkin usul ve esasları belirliyor.

Buna göre, kamu bilişim projelerini yürütecek katılımcılar için 'Kamu Bilişim Yetki Belgesi', yazılım geliştirme, yazılım entegrasyon ve yazılım bakım hizmetlerini tedarik edecek katılımcılar için 'Yazılım Yetki Belgesi', sızma testi hizmetlerini sunacak katılımcılar için 'Sızma Testi Yetki Belgesi' düzenlenecek. Belgeleri alabilmek için Yönetmelikte belirtilen şartları taşımak gerekecek.

Bakanlığa yapılan müracaatlar en geç 2 ay içinde sonuçlandırılacak. Başvurunun uygunluğu halinde, Kamu Bili-

şim Yetki Belgesi, Yazılım Yetki Belgesi veya Sızma Testi Yetki Belgesi elektronik ortamda düzenlenecek ve Bakanlık internet sitesinde ilan edilecek.

Kamu Bilişim Yetki Belgesi, Yazılım Yetki Belgesi veya Sızma Testi Yetki Belgesinin süresi, istenilen belgelerin içinden geçerliliği en yakın bulunanın tarihine kadar olacak şekilde düzenlenecek. Belge süresinin uzatılmasının istenmesi halinde geçerlilik süresinin bitim tarihinden en geç 1 ay öncesine kadar tekrar müracaat yapılacaktır.

Denetimde, Yönetmeliğe aykırılığın ya da yanlış ve/veya yanıltıcı beyanda bulunulduğunun tespiti halinde ilgili yazılı olarak uyarılacak, aykırılığın giderilmesi için 6 aya kadar süre verilecek ve yetki belgesi askıya alınacak. Verilen sürede aykırılığın giderilmesi halinde askıya alma durumu sona erecek, aykırılığın giderilmemesi halinde ise yetki belgesi iptal edilecek.

Yetki belgesi askıya alınan katılımcıya, belgenin askıda kaldığı süre boyunca aynı tür yeni bir yetki belgesi verilmeyecektir. ■

AB TİCARET ANLAŞMALARINA ÇEVRE VE ÇALIŞMA STANDARDI ŞARTI

Avrupa Birliği (AB), üçüncü ülkelerle yapacağı ticaret anlaşmalarına 'çevre' ve 'çalışma standardı' konularında şartlar getirmeye, bunlara uymayanlara yaptırım uygulamaya hazırlanıyor.

AB Komisyonu Kıdemli Başkan Yardımcısı Valdis Dombrovskis, ticari ortaklıkların geleceği konusunda hazırladıkları plana ilişkin Brüksel'de basın toplantısı düzenledi.

Ticareti daha sürdürülebilir bir hale getirmek istediklerine işaret eden Dombrovskis, ticaret anlaşmalarının AB'nin nüfuzunu, ekonomik büyümesini ve kalkınmasını artırdığını söyledi.

Dombrovskis, "Ticaret anlaşmalarını pozitif değişimin daha büyük bir itici gücü haline getirmek istiyoruz" diye konuştu.

Ticaret anlaşmalarındaki şartların uygulanmasını daha güçlü hale getireceklerine işaret eden Dombrovskis, "Anlaşmalardaki çalışma ve iklim taahhütleri yerine getirilmezse yaptırımlara başvuracağız" ifadesini kullandı.

AB'nin son yıllarda yaptığı ticaret anlaşmalarında çalışma ve çevre standartları konularında bölümler yer alıyor. Ancak bu konulardaki anlaşmazlıklar müzakere ile çözülmeye çalışılıyor.

AB Komisyonunun teklifi, söz konusu anlaşmazlıkların giderilememesi halinde son çare olarak yaptırımın devreye girmesini içeriyor. Bu çerçevede Paris İklim Anlaşması veya Uluslararası Çalışma Örgütü'nün temel ilkelerinin ihlali sonucunda yaptırım uygulanması söz konusu olacak.

Öte yandan, AB üyesi 27 ülke adına ticaret anlaşması yapma yetkisi AB Komisyonunda bulunuyor ■

Ticareti daha sürdürülebilir bir hale getirmek istediklerine işaret eden Dombrovskis, "Ticaret anlaşmalarının AB'nin nüfuzunu, ekonomik büyümesini ve kalkınmasını artırdığını belirterek, "Anlaşmaları pozitif değişimin daha büyük bir itici gücü haline getirmek istiyoruz" dedi.

DANİMARKA, TÜRKİYE İLE İŞ BİRLİĞİNİ ARTIRMAK İSTİYOR

İstanbul Başkonsolosu Thierry Hoppe, “Danimarkalı şirketler, Türkiye’den ürünleri daha hızlı ve daha rekabetçi fiyatlarla getirebilir. Türkiye, ortak pazarda daha ilgili ve rekabetçi hale geliyor. Şirketler her zaman yakın ulaşım ister. Kopenhag’dan İstanbul 3 saat sürüyor” dedi.

Danimarka’nın İstanbul Başkonsolosu Thierry Hoppe, Afrika ve Orta Asya başta olmak üzere Türkiye ile Danimarka arasındaki iş birliğini küresel düzeyde daha iyi seviyelere getirmek istediklerini söyledi.

Hoppe, Danimarka İstatistik Kurumuna göre, Danimarka’nın Türkiye’ye yatırımının 6 milyar Danimarka Kronu (yaklaşık 840 milyon dolar), Türkiye’nin Danimarka’ya yatırımının ise yaklaşık 200 milyon Danimarka Kronu olduğunu altını çizdi.

46 bin kişinin Türkiye’de tam zamanlı olarak Danimarka şirketlerinde çalıştığının ve bunun son derece önemli olduğunu altını çizen Hoppe, “Türkiye’ye yatırım yapan şirketlerin başında DFDS, Maersk, Danfoss, ISS gibi şirketler yer alıyor” dedi.

Mobilya ve iç dekorasyon gibi ev eşyaları satışını gerçekleştiren Danimarka merkezli perakende şirketi JYSK’nin de Türkiye pazarına büyük ihtimalle gelecek yıl gireceğini kaydeden Hoppe, şirketin normal şartlarda Türkiye pazarına daha önceden yatırım planladığını ancak COVID-19’dan dolayı birçok kez ertelediğini belirtti.

“Danimarka ve Türkiye arasındaki ticaret hacmi 3 milyar eurodan fazla”

Danimarka’nın Türkiye’den çoğunlukla kıyafet ve tekstil ürünleri ithal ettiğini belirten Thierry Hoppe, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Danimarka’nın Türkiye’den yaptığı mal ithalatının yaklaşık yüzde 40’ını giyim ve tekstil ürünleri oluştururken, araç ve makineler yaklaşık yüzde 30’unu oluşturuyor. Bu çok önemli bir rakam. Danimarka’dan Türkiye’ye yapılan ihracatın yüzde 70’i ise hurda metal ve demir ile birlikte, yüksek teknoloji ve Ar-Ge gerektiren makineler ve ilaçlar bulunmakta. Danimarka’dan Türkiye’ye hala küçük

olmasına rağmen en hızlı büyüyen ihracat kalemleri kimyasallar, süt ürünleri ve mobilya ürünleri iken, Türkiye’den Danimarka’ya ise elektrikli makineler ve motorlar oldu. İstanbul’daki ticaret ofisimiz Danimarkalı şirketlere yardımcı oluyor. Biz sadece şirketlerimize yardım etmiyoruz. Danimarkalı şirketlere küresel arenada daha rekabetçi olabilmeleri için ihtiyaç duydukları kaynakları sunuyoruz. Tekstil bizim çalıştığımız bir sektör. Danimarkalı firmalarla tek tek çalışıyoruz. Danimarka dünyanın her yerinden tekstil ürünleri ithal ediyor. Artık firmalar, fiyat ve teslimat sürelerinin giderek daha rekabetçi hale geldiği Türkiye gibi alternatif olarak ithalat yapabileceğimiz başka yerler olup olmadığını soruyor.”

Hoppe, dünyada bir lojistik sorunu olduğunu, küresel anlamda lojistik fiyatlarının çok yükseldiğini dile getirerek, “Bu sebepten dolayı Türkiye’den ürünleri daha hızlı ve daha rekabetçi fiyatlarla getirebilir Danimarkalı şirketler. Türkiye, ortak pazarda daha ilgili ve rekabetçi hale geliyor. Şirketler her zaman yakın ulaşım ister. Kopenhag’dan İstanbul 3 saat sürüyor. Danimarkalı şirketler Türk tedarikçileri çok rahat bir şekilde ziyaret edebilir. Çin’e gitmek büyük mesele, oraya gittiğinizde birkaç hafta karantinaya girmek zorundasınız. Bu şekilde Çin’deki tedarikçilerle çalışılamaz. Kontrat yapsan malın ne kadar geleceğini kestiremiyorsun. Şirketler hızlı aksiyon alan tedarikçileri istiyor. Türkiye’nin bu konuda kapasitesi var” değerlendirmesinde bulundu.

Danimarka ve Türkiye arasındaki ticaret hacminin geçen yıl 23 milyar Danimarka Kronu olduğunu belirten Hoppe, “Bu rakam 3 milyar eurodan fazla. Bu çok önemli bir rakam ama bu rakamın daha fazlası olabilir. Türkiye, dünyada 20’nci büyük ekonomi ve Danimarka’ya çok yakın. Türkiye, Danimarka için ticaret anlamında çok önemli bir ülke. Bu daha da gelişmeli” diye konuştu ■

Finlandiya Kalkınma İş birliği ve Dış Ticaret Bakanı Skinnari, çok önemli bir ziyaret kapsamında Türkiye’de bulunduğunu, farklı sektörlerden Finlandiya’nın önde gelen 20’den fazla şirketiyle bu ziyareti gerçekleştirdiklerini ifade etti.

TÜRKİYE’DE DAHA FAZLA ORTAK GİRİŞİMLER OLUŞTURMAK İSTİYORUZ

Finlandiya Kalkınma İş birliği ve Dış Ticaret Bakanı Ville Skinnari, Finlandiya’nın Türkiye’de daha fazla üretim yapmayı planladığını ve ortak girişimler oluşturmak istediğini belirterek, “Her iki ülke için de istihdam yaratmak ve birlikte büyümek istiyoruz” dedi.

Skinnari, hem Türkiye hem de Finlandiya açısından çok önemli bir ziyaret kapsamında Türkiye’de bulunduğunu, farklı sektörlerden Finlandiya’nın önde gelen 20’den fazla şirketiyle bu ziyareti gerçekleştirdiklerini ifade etti.

Türkiye’de büyük, başarılı inşaat firmaları olduğunu ve Finlandiya’nın bu alanda inovasyon ve teknolojisinin bulunduğunu aktaran Skinnari, Türkiye ve Finlandiya’nın bu bölgede ve üçüncü pazarlarda ortak projeler yürütebileceğini kaydetti.

Skinnari, Türkiye ve Finlandiya’nın sağlam ve iyi ilişkileri olduğunu belirterek, “Türkiye, tekstil sektöründe lider bir ülke. Finlandiya’nın bu alanda büyük inovasyonları var. Uzun vadede Türkiye ve Finlandiya üçüncü pazarlarda birçok ortak girişimde bulunabilir” dedi.

Yatırımda ve yeni iş modellerinde döngüsel ekonominin varlığına işaret eden Skinnari, “Eski üretim modellerinde çok fazla israf oluyor. Yeni üretim modelleri

ile bunun önüne geçilebilir. Eski üretim modellerinde üretim için uzak Asya’ya gitmemiz gerekmiyor. Türkiye yeni üretim modelleriyle, inovasyonlarla bunu gerçekleştirebilir” ifadelerini kullandı. Ville Skinnari, Türkiye’nin tedarik zinciri ve üretim konusunda bölgesinde bir merkez olduğuna işaret ederek, lojistik zincirlerinin dijital platformlarla desteklenerek deniz taşımacılığı ve trenlerin kombine hale getirilmesinin doğanın korunmasına, daha fazla zaman ve para tasarrufuna katkı sağlayacağını kaydetti.

Finlandiya’nın 5G ve yaklaşmakta olan 6G üzerine sıkı çalışmalarını devam ettirdiğini aktaran Skinnari, “İstanbul’da Nokia ile yeni 5G laboratuvarımızı hizmete aldık. Bu harika bir ortaklık. Neden harika? Çünkü start-uplar katılacak, gençler katılacak ve farklı endüstriyel alanlarda ihtiyaç duyulan inovasyonu gerçekleştirecekler” dedi.

Skinnari, Finlandiya’nın Türkiye’de daha fazla üretim yapmayı planladığını ve ortak girişimler oluşturmak istediğini ifade ederek, “Her iki ülke için de istihdam yaratmak ve birlikte büyümek istiyoruz. Türkiye’de iletişim, ekonomi, ticaret ve birçok alanda görüşmeler yaptık” diye konuştu ■

GIDANI KORU

SOFRANA SAHİP ÇIK

► Tarım ve Orman Bakanlığı
Avrupa Birliği Uyum Daire Başkanlığı

Temmuz 2022’de yayımlanan Dünya’da Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu raporunda, 2021 yılında yaklaşık 828 milyon insanın açlıkla mücadele ettiği, 2030 yılında ise bu rakamın 670 milyon olabileceği ortaya kondu.

Sorumlu olduğu alanlar itibarıyla çok geniş bir konu yelpazesinde faaliyetlerini sürdüren Tarım ve Orman Bakanlığı, uzun yıllardır uygulamaya koyduğu tüm projelerde uluslararası iş birliğini ve sürdürülebilirliği kendisine ilke edinmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, “GIDANI KORU, SOFRANA SAHİP ÇIK” kampanyası da söz konusu ilkeler ışığında başlatılan ve önce ülke sathı, sonrasında ise sınır ötesi iş birliklerini hedefleyen önemli bir örnek.

Gıda kaybı ve israfı; iklim sorunu, yoksulluk, gelir adaletsizliği ve açlıkla birlikte küresel sorunlar arasında ilk sıralarda yer alıyor. Konuyu en basit haliyle ifade edecek olursak, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile “kimseyi geride bırakmadan kalkınma” ve “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneklerinden çalmadan kalkınma” için bireylerden devletlere ve uluslararası oluşumlara kadar her düzeyde uygulamaya geçirilmesi adına öncülük eden Birleşmiş Milletler, sürdürülebilirliğin her alanda riayet edilmesi gereken bir temel ilke olması gerektiğini ortaya koyuyor.

Bu çerçevede değerlendirildiğinde, gıda kaybı ve israfını sadece yok olan gıda olarak görmemeliyiz. Gıda kaybı ve israfı, çiftçiler, tüketiciler ve gıda değer zincirindeki diğer tüm paydaşlar, özetle tüm ülke için yüksek düzeyde ekonomik kayıp yaratmasının yanı sıra çevre üzerinde de olumsuz etkilere sebep oluyor.

Gıda kaybı ve israfı, aynı zamanda üretim sürecinde kullanılan toprak, su, enerji ve girdi üretiminde kullanılan kaynakların israfını da temsil ediyor.

Kampanya ile gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde artırılmasına katkı sağlanacak farkındalık düzeyi ile Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından “12. Sorumlu Tüketim ve Üretim” başlığına, kampanyamız ile ülke olarak doğrudan temas ediyoruz.

Temmuz 2022’de yayımlanan Dünya’da Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu raporunda, 2021 yılında yaklaşık 828 milyon insanın açlıkla mücadele ettiği, 2030 yılında ise bu rakamın 670 milyon olabileceği ortaya kondu. Rapor, 2,3 milyar kişinin yeterli gıdaya erişiminin olmadığını, 3,1 milyar kişinin ise sağlıklı beslenmek için yeterli geliri olmadığını öne sürmektedir.

Dünyada önemli ölçüde açlık ve obezite sorunu olmasına rağmen bir yandan da üretilen gıdanın, her yıl üçte biri, yani 1,3 milyar ton gıda, kayıp ve israfa uğruyor. Bu kayıp, gelişmekte olan ülkelerde 310 milyar dolar, gelişmiş ülkelerde ise 680 milyar dolar değerinde ve israf edilen gıdayı üretmek için gerekli ekili alan Çin’in yüzölçümü kadar.

2015 yılında G20 Dönem Başkanlığı döneminde ülkemiz, üye ülkelerin tarım bakanları tarafından, gıda sistemlerinin ekonomik, sosyal ve çevresel yönden daha sürdürülebilir ve üretken olması gerekliliğinin vurgula-

masına; doğal kaynaklar ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki baskılar ve iklim değişikliğinin etkileri artarken gıda kaybının ve israfının azaltılması gerekliliğinin kabul edilmesine önyak olmuştur.

Sonuç olarak, Türkiye'nin girişimleriyle, Roma'daki Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Genel Merkezi'nde "Gıda Kayıpları ve İsrafının Ölçülmesi ve Azaltılmasına Yönelik Teknik Platform" kuruldu.

Bunlara ilaveten, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan ve 2019-2023 yıllarını kapsayan On Birinci Kalkınma Planının 411. maddesinde "Gıda güvenliğini teminen etkin stok yönetimi, arz zincirinde kayıpların azaltılması, israfın önlenmesi, piyasaların düzenlenmesine yönelik kural ve kapasitelerin geliştirilmesi sağlanacaktır" ve 411.3. maddesinde "Gıda kayıp ve israfının önlenmesi için tüketici bilinci artırılacaktır" hedefleri yer almaktadır.

2019 yılında gerçekleştirilen Tarım Orman Şurasının 38 eyleminin en önemlilerinden birisi de gıda kaybı ve israfıyla mücadele etmek olarak belirlenmiştir.

İlaveten, 12 Mart 2021 tarihinde, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan Ekonomi Reformları Paketinin 2.3 maddesinde de "Gıda Kaybı ve İsrafı Azaltılacaktır" başlığı altında çeşitli eylemler yayımlanmıştır.

"Gıdanı Koru, Sofrana Sahip Çık" kampanyası kapsamın-

da gerçekleştirilecek faaliyetlerin planlanması ve hayata geçirilmesi sürecine katkı vermek üzere ilgili paydaşların katılım ve katkılarıyla Tarım ve Orman Bakanlığı olarak bir dizi toplantı ve çalıştay gerçekleştirdik.

Buradan yola çıkarak, gıda kayıpları ve israfına ilişkin kapsamlı bir stratejinin benimsenmesi için 2018 yılında, Tarım ve Orman Bakanlığı koordinasyonunda, FAO-Orta Asya Alt Bölge Ofisi temsilcilerinin katılımıyla bir çekirdek çalışma grubu oluşturuldu. Bu çerçevede, ilgili paydaşların katılımıyla odak grubu toplantıları düzenlendi, problemler ve çözüm önerileri ile birlikte stratejinin yol haritası geliştirildi.

Sonuçta Türkiye'nin Gıda Kayıpları ve İsrafının Önlenmesi, Azaltılması ve Yönetimine İlişkin Ulusal Strateji Belgesi ve bu stratejiyi hayata geçirecek 100'e yakın eylem ve bu eylemlerin gerçekleştirilmesinden sorumlu kurum ve kuruluşların belirtildiği Eylem Planı hazırlandı.

Tüm bu hazırlıklar üzerine 20 Mayıs 2020'de Gıdanı Koru Sofrana Sahip Çık kampanyasının lansmanı yapıldı. Kampanyanın kayıp ve israf farkındalığına yönelik yaşayan bir web sitesi ve sosyal medya hesapları bulunuyor: www.gidanikoru.com ve [@gidanikoru](https://www.instagram.com/gidanikoru)

Kampanyaya ilişkin, Strateji Belgesi ve Eylem Planı, gıda zinciri aktörleri için yayımladığımız kılavuzlar da dahil her türlü bilgi ve belgeye web sayfasından ulaşılabilir.

Gıdanı Koru Kampanyası kapsamında 20 Mayıs 2020'den bu yana gerçekleştirilen faaliyetler:

- Proje kapsamında hazırlanan Türkiye'nin ilk Strateji Belgesi ve Eylem Planında, 94 eylemin %65'inden fazlasında ilerleme kaydedildi.
- Sosyal medya canlı yayınları ve paylaşımları ile 21 milyondan fazla kişiye ulaşıldı.
- Milli Eğitim Bakanlığı, bütün okullara Kampanyamız hakkında bilgi geçti ve öğrencileri Söz Ver Rekor Gelsin hareketi için mobilize etti.
- "Söz Ver Rekor Gelsin!" hareketiyle, 790 bin söz ile "Çevresel sürdürülebilirlik konusunda dünyada en çok söz verilen kampanya" rekoru, 881 bin söz ile de "Bir kampanya için verilen en fazla söz" rekoru Guinness nezdinde tescil edildi.
- Tarım ve Orman Bakanı ve Milli Eğitim Bakanı ile beraber çekilen EBA TV programı ve FAO ile birlikte hazırlanan animasyon çizgi filmi ile çocuklara ulaşıldı.
- Pandemi şartları el verdiğince, fiziksel olarak düzenlenen Gıdanı Koru Mutfağı etkinlikleriyle, tüketiciler hem gıda israfı hakkında bilgilendirildi hem de farklı yöresel tarifler ile yemek yapma pratikleri geliştirildi.
- Gıda okuryazarlığını artırabilmek için Son Tüketim Tarihi – Tavsiye Edilen Tüketim Tarihi arasındaki farkı anlatabilmek için broşür ve diyagramlar tasarlanıp dağıtıldı.
- Perakende sektörü ile iş birliği yapılarak, olgunlaşan taze meyve ve sebzelerin indirimli olarak satışa sunulması ve israfın önüne geçilmesi teşvik edildi.
- 22 ilimizde, il ve ilçe müdürlüklerimizin desteği ile meyve-sebze hallerindeki gıda kayıplarını ölçümlemek ve buralardaki kayıpların önüne geçmek için anket çalışması yapıldı.
- FAO iş birliğinde, gıda israfının olumsuz etkileri hakkında çocuklarımızı eğitmek amacıyla "İyilik Yap: Gıdayı Koru!" isimli eğitim kitabı hazırlandı ve basıldı.

- 30 Haziran 2021 tarihinde, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'ın katılımıyla, "Gıdanı Koru Sofrana Sahip Çık" kampanyasının 1. yıl etkinliği, Tarım ve Orman Bakanlığının ev sahipliğinde gerçekleştirildi.
- 5 alanda kılavuzlar hazırlandı (<https://gidanikoru.com/sayfa/43>):
 - Lojistik Sektöründe Gıda Kaybını Azaltmaya Yönelik Rehber Doküman
 - Gıda Artık ve Atıklarından Kompost Yapımı Kılavuzu
 - Otel, Restoran ve Diğer Toplu Tüketim Yerlerinde Gıda İsrafi İle Mücadele Kılavuzu
 - Gıda Satış Noktalarında Gıda İsrafi İle Mücadele Kılavuzu
 - Tüketiciler İçin Gıdayı İsraf Etmeden Yaşama Kılavuzu
 - Gönüllü Son Hasat etkinlikleriyle, tarlada kalan taze meyve ve sebzeler gönüllü gençler eşliğinde toplanarak ihtiyaç sahiplerine bedelsiz olarak dağıtıldı.
 - Ulusal ve uluslararası pek çok etkinlik, panel, sempozyumda gıda kaybı ve israfı ve ülkemizin çalışmaları dinleyicilere aktarıldı.
 - Gıda Bankacılığına ilişkin taslak mevzuat hazırlandı.
 - 8 Temmuz 2020 tarihinde, Sayın Bakanımız ve Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı Fatma Şahin ile gerçekleştirilen özel oturumla, belediyelere gıda kaybı ve israfıyla mücadele konusunda destek çağrısı yapıldı.
- Etkinlik sonrası, Kampanyaya ilişkin görünürlük ve farkındalık artırıcı materyaller yıl boyu Türkiye'nin çeşitli illerinde, il müdürlüklerimizin de desteği ile belediyelere ait billboardlar, otobüs durakları, toplu taşıma araçları vb. mecralarda yer aldı.
 - 20 Nisan 2021 tarihinde, gıda bankacılığının teşvik edilmesi ve mevcut gıda bankacılığı kapasitesinin güçlendirilmesi amacıyla Türkiye Belediyeler Birliği ile iş birliği halinde çevrimiçi olarak, "Gıda Bankacılığı Çalıştayı" düzenlendi.
 - Türkiye Belediyeler Birliği; Türkiye'nin Gıda Kayıpları ve İsrafının Önlenmesi, Azaltılması ve Yönetimine İlişkin Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda yer alan ve Birliklerinin de sorumlu olduğu gıdanın korunması, gıda atıklarının değerlendirilmesi, gıda kaybı ve israfının önlenmesine yönelik konularda belediyelerin yenilikçi fikirlerinin desteklenmesi ve benzeri konularda proje geliştirmelerinin teşvik edilmesi amacıyla toplamda 7.250.000 TL para ödüllü bir yarışma düzenledi ve kazanan projeler uygulamaya alındı.
 - 4-5 Ekim 2022 tarihinde İstanbul'da Bölgesel Gıda Kaybı ve İsrafı Konferansı düzenlendi ve Kampanyamız uluslararası katılımcılar tarafından takdirle karşılandı.
 - Avusturyalı sanatçı Klaus Pichler'in "Çöpe Atmak İçin Yetiştirilmiş" fotoğraf sergisi pek çok şehirde halkla buluşturuldu ve gıda israfı konusunda farkındalık artışı sağlandı.

Gıdanı Koru Sofrana Sahip Çık Kampanyası ile sadece 1 yılda başardıklarımız:

30 Haziran 2021 tarihinde, Cumhurbaşkanımızın muhterem eşi Sayın Emine Erdoğan'ın da katılımlarıyla, Tarım ve Orman Bakanlığı merkez kampüsünde, 1. Yıl etkinliğimizi gerçekleştirdik ve başarıımızı kutladık.

Kampanyamızı başlatmadan hemen önce, hane halkında gıda israfı üzerine bağımsız bir anket çalışması yaptık. Bu anketi Kampanyamızın birinci yılında tekrarladık. Yani bir pre-test, post-test çalışması gerçekleştirdik. Yapılan analiz sonucuna göre, Türkiye genelinde, hanelerde, ortalama 80 milyon dolar tasarruf ettik.

Verdiğimiz mesajlarla, yayınladığımız içeriklerle, alış-verişe planlı çıkan kişi sayısını artırdık ve gıdalarını nasıl koruyacakları konusunda daha bilgili hale getirdik.

Son derece önem verdiğimiz, Son Tüketim Tarihi ve Tavsiye Edilen Tüketim Tarihi arasındaki farka yönelik bilinç %20 oranında arttı ve tüketicilerin Tavsiye Edilen Tüketim Tarihi geçmiş ama hala tüketimi güvenilir olan gıdayı atarak israf etmeleri engellenmiş oldu.

Yanlış porsiyon planlamasından kaynaklanan gıda israfı %22'den %13'e düştü.

İsraf edilen gıdaların yeniden değerlendirilme oranı %45'ten, %55'e çıktı.

Bununla beraber, gıda atıklarından kompost yapanların oranının %3'ten %6'ya çıktığını tespit ettik. Yani gıda atıklarından kompost yapma oranı iki katına çıktı...

En önemlisi ise Türkiye'de her 4 kişiden 1'inin kampanyamızı duymasıyla farkındalık yarattı ve beklentinin üstünde bir bilinirlik yakaladık. Üstelik Kampanyamızı duyanların %93'ünün Kampanyamızı faydalı bulduğunu, %84'ünün ise, Kampanyamızdan sonra gıda israfına karşı daha dikkatli olmaya başladığını gördük.

Tüm bunların yanı sıra, Kampanyamız ile iki de Dünya Rekordu kırdık. Tüm Türkiye'yi her lokmanın ve her yudumun kıymetini bileceğine, gıda kaybı ve israfını ve olumsuz çevresel etkilerini önlemek için kendi adına sorumluluk alacağına, ihtiyacı kadar alıp, bilinçli tüketip, israf etmeyeceğine söz vermeye davet ettik ve dünyada da bir ilki başardık. 790 bin kişinin sofranasahipcik.com internet adresine girerek verdiği söz ile Guinness nezdinde dünyada ilk kez "çevresel sürdürülebilirlik alanında verilen en fazla söz" rekorunu kırdık. Aynı girişim ile 1,4 milyar nüfuslu Çin'in elinde bulunan "Dünyada en çok söz verilen kampanya" rekorunu ise 82 milyon vatandaşımızdan 881 bin imza toplayarak kırdık.

Gıda Bankacılığı

Her yıl yaklaşık 1 trilyon ABD doları değerinde 1,3 milyar ton gıda israf edilmekte ve kaybedilmektedir. Temmuz 2022'de yayınlanan Dünya'da Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu raporunda, 2021 yılında yaklaşık 828 milyon insanın açlıkla mücadele ettiği, 2030 yılında ise bu rakamın 670 milyon olabileceği ortaya kondu. Rapor, 2,3 milyar kişinin yeterli gıdaya erişiminin olmadığını, 3,1 milyar kişinin ise sağlıklı beslenmek için yeterli geliri olmadığını öne sürmektedir. Diğer yandan, gıda kaybının sadece %25'inin önlenmesiyle, dünyada açlıktan ölmek üzere olan insanların tüm gıda gereksinimlerinin karşılanabileceği öngörülmektedir.

Türkiye'de ise kaybolan ve israf edilen gıda miktarı her yıl yaklaşık 18,1 milyon tondur (BM Ulusal Envanter Raporu, 2022). Ülkemizde perakende, gıda hizmet sektörü ve hane halkındaki gıda israfı rakamı ise 7,7 milyon tondur (UNEP, 2021). Sonuç olarak, dünya çapında karşılaşılan gıda kaybı ve israfı son yıllarda giderek daha önemli bir konu haline gelmektedir. Bu sebeple de Tarım ve Orman Bakanlığımız FAO ile iş birliğinde, GIDANI KORU Kampanyasını yürütmektedir.

Gıda israfını önlemek için dünyada uygulanan sistemlerin başında Gıda Bankacılığı (Food Banking) sistemi gelmektedir. Bu sistem dünyada yaygın olarak kullanılmakta olup ülkemizde bunun ile ilgili özel bir mevzuat bulunmamaktadır.

Türkiye'de gıda bankacılığı

Türkiye'de yaklaşık 130 adet gıda bankası vardır. Dernekler ve belediyeler gıda bankacılığı faaliyetini gerçekleştirebilmektedir. Bu kapsamda belediyelerin farkındalığını artırabilmek için 20 Nisan 2021 tarihinde, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği iş birliğinde bir çalıştay düzenlenmiştir.

Bakanlığımız, gıda bankacılığı hakkında düzenlenen istişarelerde, çalıştaylarda ve mevzuat çalışmalarında, gıda bankalarıyla yakın temas kurmakta ve görüşlerini titizlikle değerlendirmektedir ■

GIDA BANKACILIĞI NEDİR

Dünyada son dönemde yoksullukla mücadele konusunda ön plana çıkan “Gıda Bankacılığı” kavramı toplum yardımlaşmasında her geçen gün daha etkili bir mekanizmaya dönüşmektedir.

Habibe Ajderoğlu

► TSE Tanıtım, Pazarlama ve Yayın Dairesi Başkanı

Gıda bankacılığı, yoksullukla mücadelede yararlanıcılara ihtiyaçlarında destek sağlayan sosyal içerikli bir mekanizmadır.

İnsanlığı, gıda bankacılığı sistemine yönlendiren sebepler; yoksullukla mücadele, gıda israfı ve kaybı, sivil toplum ile yardımlaşma kavramının gelişmesidir.

Yoksullukla mücadelede gıda bankacılığı sürdürülebilir bir çözümün parçası olabilmesi için gıda bankalarının yapısal gelişimine profesyonel yaklaşımlar ile yön verilmelidir.

Gıda bankacılığı, bağışçıların sivil toplum kuruluşları ile yararlanıcılara gıda yardımının yapılan bir uygulama olması sebebiyle dayanışma kültürünün gelişmesine, toplum yararına faaliyetlerin olumlu yönde ilerlemesine sebep olacak hedefler içeren bir sosyal politika uygulamasıdır.

Yararlanıcıların tek hedefi ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Gıda bankacılığının sürdürülebilir ve sayıca fazla olmaları dışında, yararlanıcılar gıda bankacılığının kaynak problemleri, etkin hizmet vermeleri gibi konularla ilgilenmezler ve bu konularda katkıda bulunmazlar.

Gıda bankacılığı yoksulluğa tamamen bir çare olmasa da çözümün bir parçası olarak varlığını sürdürecektir. Küresel olarak sosyo-ekonomik sorunlar büyüdükçe gıda bankalarının sayısının artmasına ihtiyaç olmaktadır. Ancak sayının artması ile faaliyetlerin bir sistematik bir organizasyon ile gerçekleşmesi, profesyonelleşme ve uzmanlaşma ile oluşacak faaliyetlerin çeşitlenmeden kaynaklanan problemlerin aşılması gerekecektir. Yoksullukla mücadelede gıda bankacılığının sürdürülebilir bir çözümün parçası olabilmesi için yapısal gelişimine profesyonel yaklaşımlar ile yön verilmelidir.

Gıda bankacılığının gelecekte daha etkin faaliyet göstermesi gerekliliğinin sebeplerinden bazıları, dünyada giderek artan gıda israfı ve kaybına karşı çözümler sunulabilmesi ve gıda atıklarının azaltılması, yeniden değerlendirilmesi ile çevreye olan zararların azaltılmasına yardımcı olmasıdır. Sosyal politikalar olarak bu çözümlerin uygulanabilir olduğu görülmektedir.

Küresel çevre ve iklim sorunları, gıda kaynaklarının sürdürülebilir bir şekilde üretilmesi ve tüketilmesi, atık yönetimi, geri dönüşüm konularının önemini arttırmıştır. Dolayısıyla gıda bankacılığı sürdürülebilir çevre için önemli çözüm önerilerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gıda bankaları yararlanıcılarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere, bağışlar yetmediğinde, eksiklikleri tamamlamak için satın alma yoluna gitmektedir. Dağıtım sırasında problemler yaşanması ve koordinasyondaki sıkıntılar gıda israfı ve kaybı azaltmak yerine, tam tersi gıda israfı ve kaybının ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir.

Gıda bankacılığı, bağışçıların sivil toplum kuruluşlarının aracılığı ile yararlanıcılara gıda yardımı yapılan bir uygulama olması sebebiyle sosyal politikaları canlandıracağı ve sivil toplumdaki dayanışma kültürünün gelişmesine, toplum yararına faaliyetlerin olumlu yönde ilerlemesine vesile olacağı düşünülmektedir. Gıda bankacılığını gelecekte güçlü olması için özel sektör, kamu sektörü ve sivil toplumun arasındaki etkileşimin ne derece etkin olduğuna göre şekillenecektir. Burada her bir birimin etkileşimdeki payı güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymaları ile orantılı olacaktır. Gıda bankacılığı yoksullukla mücadelede ve gıda kaybı ve israfında etkin bir uygulamadır. Ancak bu alanlardaki başarısı sivil toplum kültürünün toplumun geneline yayılmasına bağlıdır. Sivil toplum kültürü zayıfsa gıda bankacılığının faaliyetlerinde zayıf olduğu görülmektedir.

İşletmeler gıda bankacılığı projeleri ile sosyal projelere katkı sağlarken, bu projeler sayesinde

birtakım avantajlardan da yararlanabilmektedir. Bu avantajlar temel olarak, devlet tarafından sağlanan faydalar ve sosyal yönden kazandığı faydalar olarak ikiye ayrılabilir.

Bu işletmelere ülkemizde, devletin sağladığı en büyük destek vergi indirimleri ve doğrudan destek ile olmaktadır. Zira gıda işletmeciliği konusunda faaliyet gösteren firmalara gelir vergisi, kurumlar vergisi ve KDV konularında kanunlarla belirlenen ölçülerde indirimler yapılmıştır. Bu indirimlerden yararlanmak isteyen işletmeler bu faaliyetlerde bulunduklarını belgelendirerek ve mevzuat çerçevesinde belli sorumluluklarını yerine getirerek vergi avantajlarından yararlanırlar.

Gıda bankacılığına yapılan eleştirilerin erişilemezlik, yetersizlik, uyumsuzluk, damgalanma, etkisizlik, verimsizlik, eşitsizlik, istikrarsızlık, kurumsallaşmama ve hakların değerinin azalması kavramları üzerinde yapılmaktadır.

Gıda bankacılığı uygulamasının etkin olabilmesi için bu eleştirilere çözüm bulmalı ve etkinliklerini arttırabilmek için dünyada örnekleri görüldüğü gibi, gıda bankaları organizasyonları kurulmalıdır. Böylece sosyal hizmetler erişilebilir, etkili ve sürdürülebilir bir şekilde sunulabilecektir ■

GIDA BANKACILIĞI = YOKSULLUKLA MÜCADELEDE KÜRESEL ÇÖZÜM

Habibe Ajderoğlu

► TSE Tanıtım, Pazarlama ve Yayın Dairesi Başkanı

Dünyada ve ülkemizde yoksullukla mücadelede ihtiyaç sahiplerine, ihtiyaçlarının azami düzeyde temin edilmesi, ulaştırılması ve bu sistemin süreklilik içerisinde oluşturulmasında gıda bankacılığı, toplumsal huzurun sağlanması ve ihtiyaç sahiplerinin topluma entegre olmasında oldukça önemli bir görevi ifa etmektedir. Tarihsel süreç içerisinde oldukça mütevazı bir adımla başlayan bu uygulama, günümüzde devlet, STK ve bağış sahipleri olan işletmelerin ortaklaşa çalışması sonucunda ihtiyaç sahiplerine ilgili emtiaların ulaştırılması şeklinde sağlanmaktadır. Dünyada kültürel, sosyal refah ve kurumsal kültür gibi farklılıklardan oluşan gıda bankacılığının oldukça farklı uygulamaları mevcuttur.

Yoksulluk, dünyanın az gelişmiş ve gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelere bakılmaksızın önemli bir sorun haline gelen bir problemdir. Şu an gelişmekte olan dünyada

mevcut şartlarda dahi milyonlarca birey standartlarının altında yaşam sürdürmeye çalışmakta, yoksulluk dolayısıyla kronik ve bulaşıcı hastalıkla ilişkili ölümler gerçekleşmektedir.

Yoksulluğu gelirin, insan varlığının devamı için gerekli yiyecek, giyecek ve barınma gibi asgari seviyedeki fiziki ihtiyaçlarını karşılanamaması ifadesi ile de tanımlayabiliriz. Yoksulluk; açlık ve yeterli beslenmeme değildir. İnsan yemek ihtiyacı yanında giysi, barınma, sağlık, eğitim, kültür, altyapı vb. ihtiyaçları olan bir varlıktır. Son çeyrek yüzyılda yoksulluk korkutucu seviyelere yükseldi.

Yoksulluk sorununun aşılması için ülkeler ekonomik ve sosyal çözümler geliştirmiştir. Bu çerçevede devlet veya sivil toplum kuruluşları yeni yapılanmalar, sistemler, organizasyonlar oluşturmuştur. İşte gıda bankacılığı da oluşturulan bu sistemlerden biridir.

”

Gıda bankacılığı ilk zamanlar pazarlama kabiliyeti düşük gıda ürünleri ile öne çıksa da daha sonra yoksullukla mücadelede sosyal yardım kapsamında bir sosyal politika olarak bağışlananların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması olayına çevrilmiştir.

”

Yoksulluk, kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılama imkanına sahip olmaması, asgari hayat standartlarının bulunmamasıdır. Yoksulluk konusu insanlık tarihi kadar eskidir.

Hatta insanlık tarihi yoksullukla mücadele tarihidir. Yoksulluğu yenilemek, refah düzeyini yükseltmek her dönemde sosyal politikaların amacı olmuştur. Tarihsel süreç içinde yoksulluğun içeriği ve kapsamı değişiklik gösterse de ülkelerin en önemli sorunlarından biri olmuştur.

Küresel olarak önemli bir problem olan yoksulluk, toplumların bağlı olduklarından bağımsız bir şekilde tüm evreni etkileyecek düzeye ulaşmıştır. Yoksullukla beraber kullanacağımız bir kavram da ülkeler arası gelir eşitsizliğidir. Gün geçtikçe yoksul ve zengin ülkeler arasındaki gelir farkı oldukça büyümektedir.

Son yıllarda özellikle parasal düzeyde dünyada bir refah artışı görülmesine rağmen yoksulluk bu yüzyılda da en çetin sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki yoksulluktan çocuk yaşta ölen sayısı her yıl artış göstermektedir.

Yoksulluk sadece milli gelirin düşüklüğü olarak algılanmamalı aynı zamanda ömür ortalaması, okuma yazma düzeyi, sağlık ve beslenme hizmetlerinden faydalanamama, sağlıklı içme suyundan yoksun olma gibi birçok parametre değerlendirme içerisinde yer almalıdır. Geniş anlamda düşünüldüğünde yoksulluk; kişi başına düşen milli gelirin azlığının yanında, ortalama ömür, okuma yazma oranı, beslenme, sağlık hizmetlerinden yararlanamama ve temiz içme suyundan mahrum olma durumları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Yoksulluğun ülkemizde ve dünyada önemli bir problem olduğu ve sebeplerinin birçok etkene dayandığını görmekteyiz. Bunları doğal afetler, nüfus artışı, iklim ve doğa koşulları, küresel gıda krizi, üretilen ürünlerin eşit paylaşılmaması, enflasyon, işsizlik, faiz oranları, pandemi vb. olarak sıralayabiliriz.

1980'den sonra yoksulluk ile ilgili çalışmaların derinlikleri artmış, yoksulluğa sebep olan nedenler çok çeşitlendirilmiştir. Dünyada zenginleşme süreçlerinin ve boyutlarının değişmesi, zengin ve fakir arasında uçurumun artması, global bir işsizlik probleminin olması, yoksulluğun, gelişmekte ve gelişmiş ülkelerin her ikisinde de karşımıza çıkmasına sebep olmaktadır. Bu yeni oluşan kavram 'yeni yoksulluk' kavramı olarak adlandırılabilir.

Dünyada zengin ve fakir ülkeler arasındaki eşitsizlikler arttığını izlemekteyiz. Yoksullukla mücadele son yıllarda dünyada en önemli gündemlerden biri olarak varlığını sürdürmektedir.

Gıda sistemi, sosyal politika olarak önemli bir kavramdır. Dünyadaki gıda arzı ve talebindeki istikrarsızlıklar, doğal felaketler, insanlardan kaynaklanan felaketler, küresel işsizlik, gelir düşüklüğü, yoksulluk gıda ihtiyaçlarına ulaşımı güçleştirmekte hatta engellemektedir. Böyle gıda erişimi olmayan insan sayısının fazlalığı dünyanın sosyal büyük bir problemidir.

Gıda bankacılığı ilk zamanlar pazarlama kabiliyeti düşük gıda ürünleri ile öne çıksa da daha sonra yoksullukla mücadelede sosyal yardım kapsamında bir sosyal politika olarak bağışlananların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması olayına çevrilmiştir. Bu sosyal faaliyeti gerçekleştiren vakıflar ve dernekler, bağışlar ile destek veren özel şirketlerin devletten sağladığı mali destek ile gerçekleştirebilmektedir.

”

Gıda bankacılığı modeli yoksullukla mücadelede etkili ve verimli bir çözümdür. Toplumun ileri gelenlerin bu konuda duyarlı olmasını sağlarlar. Böylelikle yoksulluğun azaltılmasında yerel ihtiyaçlara yanıt vermekte etkili bir yapıdır.

”

Gıda bankalarını da toplumsal bir sorun olan açlık, gıda güvencesizliği gibi konulara kısa çözüm olarak görmek haksızlık olur. Gıda bankacılığı yoksullukla mücadelede sosyal politikanın içinde sistemin bir parçası ve çarklarından biri olarak görmek daha uygun olacaktır. Gıda bankacılığı sisteminin küresel bir problem olan yoksullukla mücadelede yerel ve bölgesel sosyal politika yapıcılarının görmezden gelinmesi sonucunu oluşturacağını düşünmek son derece tehlikelidir. Bu ayrıca gıda bankacılığı sisteminin yoksullukla mücadele kapsamında yapılan tüm sosyal ve ekonomik faaliyetlerin yok sayılması demektir. Netice olarak gıda bankacılığı yoksullukla mücadelede çok önemli olmakla birlikte bunu sistemin bir parçası olarak görmek gerekmektedir. Yoksulluğun giderilmesindeki etkinlik derecesi ortaya konularak geliştirilmeye sağlanmalıdır. Sosyal politikaların görevleri olan eşitsizliklerin ve adaletsizliklerin giderilmesi vb. konular gıda bankacılığına görev gibi atfedilmemelidir.

Gıda bankacılığı stratejik bir konu olarak ele alındığında, gıda güvencesizliğinde, yoksullukla mücadelede yardım kuruluşları ve devlet dışı sosyal politika geliştirici mecraların yoksulluk problemini çözmekteki güç çatışmasından kaynaklanan sorunları azaltacaktır.

Gıda bankacılığının, sivil toplum kuruluşlarının ve bağışların, yoksullukla mücadelede organizasyonların yeterlilik düzeyleri ve kapasiteleri ciddi sorunları ortaya çıkarmaktadır. Bu yüzden yeterlilik düzeyleri ve kapasiteleri geliştirilmeli ve iyileştirilmelidir. Gıda bankaları yoksulluğu ortadan kaldıran bir sistem değildir. Yoksul-

lukla mücadeleye katkı veren bir sistemdir. Gıda bankacılığına, yoksullukla mücadelede stratejik bir bakış açısı, küresel bir dönüşüm, sosyal politikalarda bir değişimin ürünü olarak bakılabilir. Gönüllülerden oluşan bir topluluğun asıl hizmette yer aldığı bir sistemdir. Gıda bankaları yoksulların destekçisi ve haklarının savunucusu değildir. Sadece açlık ve yoksullukla mücadelede acil ihtiyaç malzemelerinin hizmetini veren konumdur.

Gıda bankacılığının günden güne gelişmesi, organizasyon yapılarının iyileştirilmesi ile diğer sosyal hizmetler içerisinde farkındalık çizgilerini ortaya koymaya başlamışlardır. Gıda bankaları açlıkla mücadele yanında, yetersiz beslenme, okullarda verilen beslenme desteği, yaşlı bakım merkezlerinde yapılan yemek programları gibi diğer toplum hizmetlerinde farkındalık hareketi oluşturmaları, gıda bankacılığının kültür olarak benimsenmesi yaygınlaştırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda birçok gıda bankasının programları da yararlanıcılar için kişisel danışmanlık, istihdam, beslenme, sağlıklı yaşam eğitimi faaliyetlerini de ek olarak yerine getirebilmektedir. Sosyal yardım faaliyetlerinin çeşitliliğinin dönüşümü, yararlanıcıların beklentilerinin de değişim ve çeşitlenmesine yol açmıştır.

Birçok ülkede gıda bankacılığı, bir iş sistemi haline gelmiştir. Büyük organizasyonlar ve birlikler oluşmuştur. Öyle ki gönüllü çalışanların yanında tam ve yarı zamanlı personeller çalıştırılmaya başlanmıştır. Sivil toplum kuruluşları yani gönüllü kuruluşlar, kamu sektörü ve özel sektörün gıda bankaları üzerinde oluşturduğu kimlik etkileri karışıklıklara sebep olsa da, gıda bankacılığı hangi

sektörde yer alırsa alsın, özel sektör mantığı ile işletilmesi etkinliği ve verimliliğini olumlu etkilemektedir. Farklı sektörlerin iş birliği ile yapılması gıda bankacılığında, etkin kaynak çeşitliliği, verimlilik, etkili çözümler sunulması standartlaşma ve hizmet kalitesinde artma ile gerçekleşecektir.

Yoksullukla ve açlıkla mücadelede insanları bilinçlendirmek amacı ile yerel ve küresel boyutlarda gıda bankacılığı ağı kurulmalı, faaliyetleri genişletilerek güçlendirilmelidir. Dünyada herkesi besleyecek kadar gıda üretilmesine rağmen şu anda 768 milyon insan açlık çekmekte ve bu sayı günden güne artmaktadır. Bu durum gıda bankalarının önemini arttırmaktadır. Gıda bankalarının temel hedeflerini ihtiyaç sahiplerine sağlıklı gıdanın en hızlı bir şekilde ulaştırılmasını sağlamak ve insanların açlık riskini azalmaya çalışması olarak ifade edebiliriz. Gıda bankalarının başarı sırrı olarak bu hedefleri gösterebiliriz.

İnsanların kendi şartları çerçevesinde açlık risklerini azaltmak gıda bankacılığının temel faaliyetidir. Çöplüğe gidecek yenilebilir gıdalar toplanarak açlıkla mücadele eden insanlara yönlendirilebilir. Fakat gıda bankacılığının faaliyeti bu kadar basit algılanmamalıdır. Gıda bankacılığında başarı bu faaliyetlerde gösterilecek profesyonel çalışma ve organizasyonel yapının oluşturur

geliştirilmesine bağlıdır. Gıda bankaları çalışma politikalarını oluşturur faaliyetlerini işlevsel hale getirdiğinde, yerel dinamikler olan sivil toplum, devlet ve özel sektör ile iş birliğini sağlar ise yoksullukla mücadelede başarı gösterecektir.

Gıda bankacılığı modeli yoksullukla mücadelede etkili ve verimli bir çözümdür. Toplumun ileri gelenlerinin bu konuda duyarlı olmasını sağlamaktadır. Böylelikle yoksulluğun azaltılmasında yerel ihtiyaçlara yanıt vermekte etkili bir yapıdır. Gıda bankaları insanların açlık ile mücadelede paydaş olmaları için kilit rol almaktadır. Gıda bankacılığında organizasyon yapısı büyüdüğünde yerel yöneticinin desteğini alma, daha fazla ihtiyaç sahibine daha fazla gıda götürebilmek için daha iyi kaynak yönetimi yapabilme gibi avantajlar oluşmaktadır. GFN gibi büyük organizasyonların sayesinde gıda bankalarının tanıtılması, yapılarının geliştirilmesi kaynak yönetimi gibi birçok açıdan gelişmelerine katkıda bulunmaktadır.

Gıda bankaları COVID-19 salgını esnasında gıda güvensizliği ve yetersiz beslenmeye karşı bir çare olmuş, toplumdaki insanlara umut vermiştir. Bir doğal afette insanlara açlık gibi büyük bir problemde çare olabilmek için insanların zaman ve enerji harcayarak istekli bir şekilde bir araya gelip gıda bankacılığı sistemini işletmiş

olmaları gerekmektedir. Aynı zamanda bu büyük başarı için gıda bankalarının benzer misyonlara sahip diğer kurumlarla iş birliği yapıyor olması gerekmektedir. Birçok gıda bankası sosyal yardımlarda bulunan STK'lar ile iş birliğinde faaliyetlerini gerçekleştirir. Ayrıca yerel yönetimler özel bağışçıları ile de iyi bir iş birliği ile hizmet sunumunu gerçekleştirmektedir.

Gıda bankalarının yoksullukla ve açlıkla mücadele ve azaltmaya çaba göstermesi birincil faaliyeti olmakla birlikte gıda kaybı ve israfı azaltmayı hedefleyerek daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir dünya oluşturmak uzun vadeli faaliyeti olarak gösterilebilir. Gıda bankaları sağlıklı ve yenilebilir gıdayı geri kazanarak, ihtiyaç sahibi insanlara yeniden dağıtarak ve çöplükte kalmasını engellemesi ve sera gazı salınımını önleyerek, yenilebilir gıdanın ihtiyaç sahiplerine ulaşmasında yenilikçi ve önemli bir rol almaktadır.

Gıdaların üretimden sonra satıştan önce gıda israfı ve kaybı yaşanması, özellikle dünya çapında 768 milyon insanın açlıkla mücadele etmesi problemin ne kadar ciddi olduğunun göstergesidir. Dünyada üretilen gıdaların yaklaşık üçte biri gıda kaybı ve israfına uğruyor. Üretilen gıdaların yaklaşık yüzde 14'ü ambalaj kusurları, yetersiz depolama veya nakliye sebebiyle üretim ile satış arasında kayboluyor. Üretilen gıdaların yüzde 17'si market, restoranlarda ve evlerde israf edilmektedir. Milyonlarca insan yoksullukla ve açlık ile mücadele ederken ton bazında milyonlarca gıdanın çürütülmesi sorunu, dünyamıza, toplumumuza ve ekonomimize önemli zarar vermektedir. Gıda israfı ve kaybı gıda güvenliğinin sorgulanmasına, gıda mevcudiyetinin azalmasına ve gıda fiyatlarının artmasına sebep olmaktadır. Ayrıca gıda kaybı olduğunda, gıda üretiminde kullanılan su, toprak, sermaye, enerji gibi kaynakların da kaybolduğunu ve israf edildiğini görmekteyiz. Bu kaynak kayıpları aynı zamanda tedarik zincirindeki parametrelerde de ekonomik kayıplar olarak görülmektedir ve gıda israfı ve kaybı dünyamız için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. İsrاف ve kaybedilen gıdaların çöplüklerdeki ayrıştırılması olayında dünyadaki sera gazı artışı yüzde 8-10 arası olarak görülmekte, bu da iklim değişikliğine ve gıda sisteminde kırılmaya sebep olmaktadır.

Gıda bankaları, gıda kaybı ve israfını azaltmakta yardımcı olan bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Gıda israfı ve kaybı problemine karşı gıda bankaları, fazla gıdayı yoksullukla mücadele eden ihtiyaç sahiplerine yönlendirip, üreticiler, bağışçılar ve yerel yönetimlerle iş birliği kurarak çözüm olmaya çalışmaktadır. Bu şekilde gıdada

geri kazanım çalışmalarının etkisinin büyük olduğu görülmektedir. Özellikle büyük gıda bankası birliklerinin iş birliği ile gıdayı geri kazanma çalışmalarının boyutları ve başarıları dikkat çekmektedir. Örneğin 2019'da dünyanın en büyük üç gıda bankası üyelerinin yapmış olduğu çalışmalarda 1.292 olimpik yüzme havuzunu doldurabilecek 3,75 milyon ton gıdanın geri kazanıldığı ve israfının önlendiği görülmüştür. Ve gıdanın geri kazanılmasından dolayı bertaraf edilmesi sonucu 12 milyar kilogram civarı sera gazının atmosfere gönderilmesi engellenmiştir. Bu örnek aynı zamanda gıda bankalarının gıda israfı ve kaybının azaltılması yanında, tedarik zincirinde yerel dinamiklerin desteklenmesi, gıda güvencesi olmayan toplulukların beslenmesinde katkıda bulunmak, gıdaları çöplüklerden kurtaran yenilikçi ve çevreci bir politika oluşturma hedeflerine de ulaşması açısından önemlidir.

Gıda israfı ve kaybını azaltmak yeni bir politika değildir. Ancak ekonomik ve verimli olacak şekilde stratejiler geliştirmesi gıda bankalarının önemini ortaya koymaktadır. Gıda bankaları, gıda üreticileri, bağışçılar, yararlanıcılar, özel sektör ve yerel yöneticiler ile gıda tedarik zincirindeki tüm paydaşları ile iş birliği içerisinde; sağlıklı gıdanın hızlı, güvenli, az maliyetle tüm paydaşların faydasına olacak şekilde gıda tedarikini sağlamaya çalışmaktadır. Ayrıca, gıda bankacılığı sistemi yoksulluğu ve açlığı azaltmasının yanı sıra yenilikçi ve çevreci politikalar ile 2030 yılında kişi başı küresel gıda israfının yarıya indirilmesi ve gıda kaybının azaltılması gibi hedeflere ulaşabilmek için politikalar geliştirip uygulamaya geçmektedirler. Bu tür büyük organizasyonları gıda bankaları birlikleri aracılığı ile etkili bir süreç yönetimini hedefliyor oldukları görülmektedir.

Gıda bankaları, yalnızca açlık ile mücadele eden insanlara yardım etmekle kalmayıp herkesin faydasına olan yenilikçi politikalar ve stratejiler ile gıda israfı ve kaybını önlemesi ve sorunu çözme çabaları küresel gıda sisteminin önemli bir parçası olduklarının göstergesidir.

Gıda bankalarının yoksullukla mücadele ve gıda israfı ve kaybı konularında politika geliştirmeleri ve uygulamalarında gıda bankaları birliklerine üyelikleri sonucu networkleri sayesinde bu birliklerin; gıda güvenliğini ele alma stratejileri, iklim değişikliği etkilerini azaltmada yenilikçi yeşil ve ekonomik yaklaşımları, gıda bankalarının bireysel çalışmalarından daha fazla etki oluşturmada başarıya daha hızlı ulaşmalarını sağlamaktadır.

Gıda bankacılığına yönlendiren sebeplerden biri olan sivil toplumun güçlendirilmesi aynı zamanda gıda bankalarının faaliyet gösterdikleri alanlarda, topluluklara

hizmetin sunumlarının daha etkin olmasını sağlamaktadır. Gıda bankaları sosyal kurumların ve yerel kuruluşların güçlenmesine önemli bir katkı sunmaktadır. Bu sosyal kurumlara olan desteği ile gıda bankaları, insanların yoksullukla mücadeledeki olumsuz durumlarının kriz yönetimlerinde etkin politika ve hizmet üreten kuruluşlardır. Sivil toplum kuruluşlarının bu yan hizmetler iş eğitimi, uygun ücretli tıbbi bakım gibi faaliyetleri içermektedir. Ancak bu hizmetler çoğu zaman yetersiz kalmaktadır. Yetersiz kalma sebepleri STK'ların kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olması ve kaynak azlığı olarak söylenebilir. STK'ların etkin bir şekilde açlık ile mücadele edebilmesi için gıda bankacılığı gibi bir sistem ile iş birliğinde hareket etmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Gıda bankaları gıda temini ve dağıtımında etkili ve verimli hizmet sunmalarını STK'lar ile iş birliğiyle gerçekleştirebilmektedir.

Gıda bankaları bir gıda birliğinde yer aldıklarında ve aktif olduklarında yerelde kâr amacı gütmeyen birçok sivil topluma oluşumlarına bilgi olarak ulaşabilmekte önemli bir bütçe yardımı sağlayarak sosyal güvenlik ağlarına destek sağlamış olmaktadır. Gıda bankaları birlikleri sosyal hizmetlerin erişilebilirlikleri ve hizmetlerin etkili ve sürdürülebilir bir şekilde sunulmasına çözüm olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu nedenle sivil toplumu güçlendirme adına yapılacak her türlü organizasyon, sosyal

toplulukların problemlerine çare olmakta etkin çözümler üretmesini sağlayacaktır.

Günümüzde işletmeler hayatta kalabilmek için sadece ticari faaliyetler ve kârlılık düşüncesiyle hareket edemezler. Sınırsız rekabetin olduğu çağımızda, işletmeler toplumun bir parçası olduklarını kabul ederek toplumun sorunlarının çözümüne katkı sağlamak zorundadırlar. Bilhassa da çeşitli sebeplerle yiyecek ve içeceğe ulaşmakta zorluk çeken insanların bu sorunu, günümüzün en önemli sorunudur. Gıda işletmeleri insanların yiyecek ve içeceğe ulaşımına yardımcı olarak hem sosyal sorumluluklarını yerine getirmeleri nedeniyle, ticari olarak toplum önünde ön plana çıkarlar hem de devletin bu işletmelere tanıdığı birtakım avantajlardan yararlanırlar.

Günümüzde devletler kendi mevzuatlarına göre, gıda işletmeciliği yapan kurumlara destek sağlamaktadır. Bu konudaki en büyük sorun bu desteklerin yeterince bilinmemesi ve bu nedenle firmaların yeterince yararlanamamasıdır.

İlk başlarda hayırseverlik faaliyeti gibi düşünülen gıda bankacılığı sistemi artık hem ülke içi hem uluslararası boyutlarda olabilmekte ve bu faaliyetler hem ülke hem dünya refahına katkı sunmaktadır. Bu profesyonel yaklaşıma devletler çeşitli şekillerde ve boyutlarda destek vermektedir.

Gıda bankacılığı sisteminde yoksullukla mücadele yanında işletmelerin elde edeceği faydalardan en önemlisi devlet desteğidir. Gıda işletmeciliği amaçlı faaliyetlerde bulunan işletmeler için getirilen vergi indirimleri, ithalat avantajları, muafiyetler vb. teşvikler işletmelere bir yandan sosyal sorumluluklarını yerine getirirken para kazanma, masraflarını vergiden düşme ve çeşitli resmi kuruluşların sempatisini kazanarak uzun vadede birtakım kolaylıklar elde etme gibi avantajlar sunmaktadır. Resmi kuruluşların, sosyal içerikli çalışmalar yapmaları için işletmelere sunduğu bu avantaj, fırsat ve kolaylıklar, böylece işletmeleri sosyal sorumluluk çalışmalarına yöneltmekte ve bunun stratejik bir işletme faaliyeti olduğunu benimsetmeye çalışmaktadır. Örneğin; Meksika'da hükümet, Banco de Alimentos gıda bankasının ülkedeki ofisleri ve depoları da dâhil olmak üzere tüm yapılarının inşasını finanse etmiştir. Panama'da hükümet, gıda şirketlerinin risk algılarını azaltmaya ve gıda bağışlarının önündeki engelleri kaldırmaya yönelik bir mevzuatı yürürlüğe koymuştur. Ülkemiz de oluşturduğu mevzuatlarla bu işletmelere vergi avantajları sağlamaktadır. Belirli yükümlülüklerini yerine getiren işletmeler için kurumlar kanunu değiştirilerek, gelir vergilerinde indirimler yapılmıştır. Gıda bankacılığı alanında yapılan yardımlar Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17/2-b bendine göre, katma değer vergisinden muaftır.

Bu desteklerin sonucunda, işletmelerin gider maliyetleri düşmektedir. Yine devlet destekleri sayesinde, gıda işletmelerinin rakiplerine göre pazar payları artmakta, finansal kaynaklara erişimde kolaylık bulmaktadırlar. Bu şekilde kâr payları da artan firmalar rakiplerine göre avantaj yakalamaktadırlar. Son zamanlarda yapılan çalışmalar sosyal performans ile ekonomik performans arasında doğru orantı olduğunu ortaya koymaktadır.

Devlet desteklerinin yanında gıda işletmeleri toplum önünde yaptıkları faaliyetler ile sosyal bakımdan da büyük avantajlar yakalamaktadır. İşsizliğin çoğalması ve satın alma ve istihdam gücünün aşırı düşüşü, böylece toplumların her bakımdan zayıflaması, işletmeleri toplumsal fayda sağlama konusunda düşünmeye zorlamıştır. Çünkü üretilen malların çoğunu aynı toplum tüketmekte veya istihdam da o yine aynı toplumdansağlanmaktadır.

1960 yıllarında, sivil toplum örgütleri de işletmelerin topluma yarar sağlama düşüncesini desteklemişlerdir. Günümüzde ise tüketiciler sadece üretim için üretim yapan işletmelere değil, topluma fayda için üretimi olan işletmelere çok daha fazla saygı duymaktadır. Sosyal alanda, toplum yararına yapılan faaliyetler, yine toplum tarafından önemsenir ve işletmeye ve ürünlerine karşı güven algısı oluşturur. Böylece işletmenin sosyal değeri artar, reklam çalışmalarında ve medya ile ilişkilerinde

”

Türkiye’de gıda bankacılığı ağlarının eksikliği, bireysel gıda bankalarının yoksullukla mücadelede yetersiz kaldığı ortadadır. Yasal düzenlemelerin tekrar revize edilerek gıda bankacılığı birliklerinin, ağlarının oluşturulmasına imkân verilmelidir.

”

farkındalık kazandırır. Böylece küçük bütçe ve küçük gayretlerle, işletme ve toplum lehine etkili faaliyetler yapılabilir. Bu şekilde hareket eden işletmeler, amaçlarına çok daha kolay ulaşarak, toplum nezdinde olumlu imaja sahip olmaktadır. Örneğin ürün kalitesi çok iyi olsa bile, dağıtım alanları çok geniş, satış fiyatı uygun, hatta tanıtımı da başarıyla yapılmış bir ürünü olan bir işletmenin, eğer toplum üzerindeki imajı iyi değilse, örneğin işletme çalışanlarına adil davranmayan, çevreyi kirleten bir kurum olarak algılanıyorsa, pazarlama başarısı sonuçsuz kalacaktır.

Toplumsal sorunlara duyarlı olmak ve bununla yetinmeyip çözümüne katkıda bulunmak işletmelerin toplumdaki zihin payını, böylece de marka değerini arttırmaktadır. İnsanların bilgi sağanağına tutulduğu çağımızda, toplumsal sorunlara yapılan katkılar, müşterilerle kurulan derin ilişkileri doğrudan etkilemektedir.

İş görenin yaşamında iş sebebiyle doyumun önemi çoktur, örneğin ruhsal sağlığın korumasını da sağlar. Yeterli doyuma ulaşan iş gören, yaşamaktan da hoşlanır. Kurumsal sosyal sorumluluğun yerine getirilmesi, çalışanların kuruma daha fazla güven duymalarına ve değer vermelerine neden olmaktadır. Çalışanların kendini ait hissetme ve bağlılık duygularının gelişmesi çok önemlidir. Çalışanlar arasındaki takım ruhunun güçlendirilmesi, güçlü dayanışma, iletişim, güven, açıklık, anlayış ile olmaktadır. Bu unsurlar bir araya gelip takım ruhunun oluşması ile işletmenin performansının ve genel motivasyonun artmasını sağlamaktadır.

Rakiplerine göre başarılı işletmeler sadece ürün ve hizmetleriyle değil bunlarla birlikte topluma yaptıkları faydalarla da farklılık oluşturmaktadır. Artık başarılı işletmeler, toplumsal saygınlık kazanmanın, kurumun değerini de arttırdığını bilmektedirler. Toplumsal sorunlara duyarlı olmak ve bununla yetinmeyip çözümüne katkıda bulunmak işletmelerin toplumdaki zihin payını, böylece de marka değerini arttırmaktadır.

Türkiye’de gıda bankacılığı sistemi hakkında farkındalık oluşturmak, dünyada ve Türkiye’de gıda bankacılığı konusu ile ilgili çalışmaları daha geniş çapta paylaşmak amacı ile gıda bankacılığı sistemi işletmelerin ekonomik ve sosyal faydalarından haberdar olmaları için sivil toplumun farkındalık ve tanıtım çalışmalarına önem vererek etkin programlar gerçekleştirmelidir.

Dünyada The Feeding America Network, Food Banks Canada, Food Bank Australia, TrusselTrust (İngiltere),

Fare Share (Avustralya), Fare Share (İngiltere), FEBA (The European Food Banks Federation), GFN (The Global Foodbanking Network) gibi büyük gıda bankaları birlikleri ile karşılaşyoruz.

Gıda bankalarının oluşturdukları birlikler, birçok ülkede kurmuş oldukları ağ ile gıda dağıtım şirketleri ile gıda bankaları ve sivil toplumu bir araya getirerek bilgi ve tecrübe paylaşımını sağlamaktadırlar. Böylece açıklıkla mücadele eden insanlara çözüm olmak için organize olmaktadır.

Küresel gıda bankacılığı ağları çocuk açlık programları, gıda bankalarının gıda güvensizliği ile karşı karşıya kalan çocuklara, ergenlere ve annelere gıda ve diğer hizmetleri sağlayan programlar oluşturmaya, geliştirmesine ve yaygınlaştırmasına yardımcı olmuştur. Gıda bankacılığı ağları, gıda bankaları için bu programların kurulmasını desteklemek için teknik yardım, kaynaklar ve en iyi uygulamaların yanı sıra uygulama yönergeleri ve stratejileri hakkında bilgi sağlamasında önemli olmaktadır.

Türkiye’de gıda bankacılığı ağlarının eksikliği, bireysel gıda bankalarının yoksullukla mücadelede yetersiz kaldığı ortadadır. Yasal düzenlemelerin tekrar revize edilerek gıda bankacılığı birliklerinin, ağlarının oluşturulmasına imkân verilmelidir.

Gıda bankaları faaliyetlerini gerçekleştirmeden önce bir misyon belirlemelidir ve hedefler koymalıdır. Bu hedefler ve misyon bir gıda birliği ya da ağının politikasını oluşturabilir. Gıda bankalarının yoksullukla mücadelede hedeflerine ulaşabilmesi, faaliyetlerinde verimli ve etkin çalışabilmesi için gıda bankalarının örgüt kültürü ve organizasyon yapılarını sürdürülebilir ve çevreci değerlerle geliştirmesi, kamuoyunda tanınır olması, erişilebilirliğinin kolay olması, kurumsallaşması için denetleme mekanizmasının aktif hale getirilmesi, gıda ürünü temininde sürdürülebilir kaynak arayışı içinde olması, gıda israfı ve kaybı konularında önemli bir misyon üstlenmesi, sağlıklı ve besleyici gıda yeterliliğine sahip olması, operasyonlarının standartlaşması, paydaşlarının bilgilerini içeren güçlü bir veri tabanı oluşturması, ulusal ve uluslararası gıda bankacılığı ağlarında yer alması gerekmektedir. Gıda bankaları tüm bu süreçleri verimli bir şekilde takip ederek küresel yoksulluğun, açlığın azaltılmasında etkin ve büyük bir rol almayı başaracaktır ■

GIDA BANKACILIĞI UYGULAMA SÜREÇLERİ

Habibe Ajderoğlu

► TSE Tanıtım, Pazarlama ve Yayın Dairesi Başkanı

Sivil toplum kuruluşlarının yoksullukla mücadelede üstlendiği rolün sosyal politikalar içerisinde şekil alıp geliştiği görülmektedir. Sivil toplum kuruluşları aracılığı ile gerçekleşen gıda bankacılığının, paydaşların süreçten etkilenererek birbirinin gelişimine ve dönüşümüne sebep olduğu görülmektedir.

Yoksullukla mücadelede sivil toplum kuruluşlarının hangi faaliyetleri yerine getireceğini belirlemek gerekir. Bu belirlenirken aşağıdaki süreçlerin dikkate alınması gerekir:

Gıda bankacılığının sivil toplum içerisinde nasıl yer alacağı, işleyiş sürecinin nasıl olacağı, süreçlerin problemleri, gıda bankalarının bağışçılar ve yararlanıcılar tarafından nasıl algılandığı, kaynak tespiti, bağış kanalları, gıda temin yolları, gıda bankalarının kamu ve özel sektör iş birliği, gıda bankacılığının sosyal politikalara katkısı, gıda kaybı ve israfının engellenmesine katkısı vb. süreçlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Gıda bankacılığı uygulaması, ABD’de 1960 yıllarında uygulanmaya başlanan ve çağımızda birçok ülkede işletilen ve günden güne kapsamı ve faaliyetleri genişletilen bir sistemdir. Ülkemizde ise 18 yıllık geçmişe sahiptir. Yasal düzenlemeleri 2004 yılında resmîyete geçirilmiş ve günümüze kadar hem sosyal politika olarak hem de uygulamada süreç bazlı gelişim göstermiştir. Gıda bankacılığının bu gelişmeler ışığında ülkemizde önemi gitgide artmaktadır. Gıda bankacılığı, kamu ve özel sektör ile sivil toplum kuruluşlarının aynı platformda iş birliği ile oluşturdukları sosyal bir politika olmuştur. Gıda bankalarının birçok işlevlerinin; gönüllüler, yararlanıcılar ve gıda bankaları çalışanlarının boyutları ile arz ve talep faaliyetleri ile birlikte ortaya konulması sosyopolitik etkinlikler açısından önem arz etmektedir.

Gıda bankacılığı sisteminin süreçlerini; gıda bankalarına ulaşılabilirlik, gıda bankalarının verimliliği ve gıda bankalarının kurumsallaşması olarak üç bölümde inceleyebiliriz. Gıda bankalarına ulaşılabilirlik, gıda bankalarından faydalanma sürecine geçilmeden önce gıda bankalarının tanınırlığının olması, gıda bankalarına erişebilme, başvuruda bulunulması, düzenlemeleri sonuçlanması vb. unsurları kapsayan, yararlanma kriterlerinin belirlenmesi ve sonra kriterlerin karşılanma sürecidir. Bu başlangıç bölümü, gıda bankalarının ulaşabildiği kişi sayısını, hizmet verdiği kişi sayısı hakkında da bilgi edinmemizi sağlar. Gıda bankalarının verimlilik bilgisi, tüm faaliyetlerini yürüttüğü süreci kapsar. Gıda bankalarının hizmetleri, hizmetlerin verilmiş şekilleri, gıda bankalarına ürünlerin alınması, ürünlerin talebe göre yeterliliği ve gıda güvenliği açısından uygunluğuna bakarak değerlendirilebilir. Gıda bankaları sivil toplum kuruluşları altında gönüllü kuruluşlar olsalar da organizasyon yapılarındaki uygunluk dereceleri sistem olarak faaliyetlerinde başarılı olmalarına olanak sağlayacaktır. Bu da kurumsallaşma gerekliliğini ortaya koyar.

Gıda Bankalarına Ulaşılabilirlik

Gıda bankalarına ulaşılabilirlik, gıda bankalarından faydalanmanın ilk basamağıdır. Bu süreçteki temel bölümü dört alt bölüm oluşturur; gıda bankalarının tanınırlığı, gıda bankalarının hizmet verdiği kişi sayısı, gıda bankalarından faydalanma kriterlerinin belirlenmesi ve bu kriterlerin yararlanıcılar ve bağışçılar tarafından nasıl değerlendirildiği, yine bu kriterlere bağlı yararlanma süreleri, sıklık dereceleri vb. süreçleri içerir.

Gıda Bankalarının Tanıtılması

Gıda bankalarına ulaşılabilirliği, öncelikle gıda bankalarının tanıtılması ile başlanmalıdır. Yararlanıcıların gıda bankalarını arkaş, komşu ve sosyal çevresinden duyabilir. Belediye, muhtarlık gibi resmî kurumlardan da tanıyabilir. Genellikle araştırma yolu ile değil tesadüfen öğrenebilmektedirler.

Gıda bankalarından bilgi sahibi olmak konusunda, yararlanıcıların bilgi kaynaklarını kullanmadığı görülmektedir. Gıda bankacılığı içerisinde yer alan personel ve yöneticilerin gıda bankalarının tanıtımı konusunda yetersiz kaldıkları görülmekle birlikte, bu konu ile ilgili tanıtım yapmaları gereklidir. Yararlanıcıların bilgi kaynaklarına ulaşmakta zorluk çektikleri görülmektedir. Bilgi kaynaklarına ulaşmakta zorluk aynı zamanda gıda bankacılığında haberdar olmakta zorluğa sebep olmaktadır. Bağışçılarda gıda bankacılığı bilgisine ulaşılabilirlik derecesi daha yüksektir. Doğal olarak gıda bankacılığı tanıtımı ile ilgili bilgi kaynaklarına erişimi kolay olması bağışçılar tarafından bilinirlik düzeyi yüksek olduğu görülür. Yararlanıcıları tarafından gıda bankalarının bilinirliğinin artması için tanıtım materyalleri, tanıtım araçları kullanılmalıdır.

Gıda Bankalarında Paydaşlar Üzerinden Veri Belirleme

Gıda bankalarına ulaşılabilirlikte önem arz eden husus, gıda bankalarından yararlanan insan sayısı olarak bilinmesidir. Gıda bankası olarak faaliyet gösteren kurumların sayılarına ulaşmak ve bu kurumlardan yararlanan sayılarına ulaşabilmek mümkün değildir. Türkiye’de gıda bankalarını organize eden, kayıt altına alan ulusal boyutta aktif olan üst çatı kuruluşun mevcut olmayışı verilerin bir kanaldan kayıt altına alınamamasına ve bu verilerin paylaşılamamasına sebep olmaktadır. Kanunlarda gıda bankacılığı yer almasına rağmen, vakıf ve derneklerden bu alanda faaliyette bulunan ve kayıtlarda geçmeyen bir sürü sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır.

Gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan vakıf ve dernekler, Tarım ve Orman Bakanlığının denetimindedirler. Gıda işletmesi oldukları için Bakanlık tarafından kayıt altına alınmaları gerekmektedir. Fakat gıda bankalarının sayılarını belirlerken karşımıza çıkan sorun diğer gıda işletmelerinden ayıramamamızdır.

Bu konudaki resmi veri 25 Haziran 2021 tarihinde toplanan TBMM Dilekçe Komisyonunda, ilgili Bakanlık yetkilisinin, ülkemizde mevcut 66 gıda bankasının faaliyet gösterdiğini ve kayıt altında tutulduğunu belirten açıklamasına dayandırılabilir.

Gıda bankalarının hizmet verdiği yararlanıcıların sayısını tespit etmek daha zordur. Tek tek gıda bankalarının kurumsal kayıtları toplanarak elde edilebilir. Türkiye’de gıda bankalarının çoğunluğunu bir araya getiren çatı kuruluş yoktur. Küçük ölçekli, üye gıda bankası sayısı az olan sivil toplum kuruluşu var ise de yeterli kapasite olarak çok sayıda verinin toplanabildiği örneklerini yurtdışında görmekteyiz.

Yararlanıcılar ile ilgili sayısal verilere ulaşmakta karşımıza çıkan zorlukların bazıları şunlardır: Öncelikle yararlanıcıların gıda bankalarından yararlanma süreleri geçici süre, geçici dönem, pandemi, ekonomik kriz, doğal afet olduğundan sağlıklı veri elde edilememektedir. Dönemin yapısına göre yararlanıcı sayısında artış ya da azalış olmaktadır.

Gıda Bankalarından Faydalanma Derecelerinin Belirlenmesi

Yararlanıcıların yani ihtiyaç sahiplerinin gıda bankalarından faydalanabilmesi için ihtiyaç durumlarını ispat etmeleri gerekmektedir. Birçok banka yararlanıcılardan resmî belge talep etmektedir. Süreç içinde bu resmî belgeleri yenilemesini de istemektedirler.

Gıda bankalarının yararlanıcılardan istediği resmi evrakların bir standarda oturtulmadığı görülmüştür. Kamu ile iş birliği ile de bunu gerçekleştirebilmektedirler. Belediye ve kaymakamlıkların bilgi sistemlerinden faydalanılmaktadır.

Belediyelerin de erişebildiği Sosyal Yardım Bilgi Sistemi-SOYBİS üzerinden bilgiler görülmektedir. Gıda bankalarının bir kısmı standartlaşma olmamasından dolayı yararlanıcıların kriterlerini kendi kriterlerine göre belirlemektedir. Bu çeşitlilik gıda bankalarında homojen yapı ve standardizasyon olmamasından kaynaklanan olumsuz süreçleri oluşturmaktadır.

Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi, sosyal yardım başvurusu yapan vatandaşların muhtaçlıklarını ve kişisel verilerini merkezi veri tabanlarından temin/tespit etme ve mükerrer yardımların önlenmesine yönelik olarak kurumlar arası (online) veri paylaşımını sağlama amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından hayata geçirilmiş bir e-devlet uygulamasıdır. Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi ile 8 ayrı kurumdan 22 ayrı sorgulama kısa süre içerisinde yapılabilir.

Ancak Kişisel Verileri Koruma Kanunu gereği, gıda bankalarının tek başlarına SOYBİS'e girme yetkileri bulunmamaktadır. Bu durumda, mükerrer yardımları önlemek adına kaymakamlıklar, valilikler ya da belediyeler ile iş birliği çerçevesinde ilgili kurumlar üzerinden bu verilerin elde edilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Yararlanıcıların tespitinde iki kritik nokta vardır. Bilgiler sistemden onaylı belgeler ile mi yoksa ev ziyaretleri ile meşakkatli ve uzun süren bir yöntem ile teyit yapılmalıdır? Bu da yararlanıcıların tespitinde standart bir uygulama olmadığını gösterir. Yararlanıcıların göreceli kriterlere göre karar verildiği görülmüştür.

Gıda bankasında yararlanıcı kriterleri tespitinde, önemli bir nokta da yararlanıcıların kim kriterleri karşıyor kim karşılamıyor, hatta kim hak ediyor yardımı kim hak etmiyor olarak algısı oluşturulmaya çalışıldığı gözlemleniyor. Kriterleri az karşılayan olarak gördükle-

ri kişilerin kendilerinden daha az hak etmeleri gerekçesi ile tepki gösterilmektedir. Bu tepki kriterleri belirleyen gıda bankalarına değil yararlanıcılara gösterilen tepkidir.

Gıda Bankalarından Yararlanma Süresi

Gıda bankacılığında yararlanıcıların aldığı hizmet süresinde bir standart süreden bahsedilemez. Yararlanıcının özelliğine ihtiyaç derecesine göre bu süre değişmekle birlikte her bir gıda bankasının yararlanıcının ihtiyaç derecesine göre yaptığı yardım da farklılık göstermektedir.

Gıda bankasından faydalanma, ihtiyacı olma gerekliliği ortadan kalkması ile sonlanmaktadır. Bunun takibi belge yenileme ile gerçekleşmektedir.

Gıda Bankacılığında Verimlilik

Gıda bankasının verimliliği, gıda bankacılığı sisteminin operasyonel olarak etkin yönetilmesine, genel olarak gıda bankalarının kurulmalarındaki amaçlara ulaşabilme derecesine, yol haritalarına, işleyişi ile kullandıkları yöntemlerin amaçlanan hedeflere ulaşmadaki etkinliğine bağlıdır.

Gıda Bankalarının Hizmetleri

Gıda bankalarında başlıca faaliyet alanı üretim fazlası, ticari değeri olmayan veya bağışlanan sağlık sakıncası olmayan ürünlerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasıdır. İhtiyaç sahiplerine ulaştırılan ürünler gıda ürünleri ile sınırlı değildir. Birçok gıda bankası örneğinde görüldüğü gibi giyecek, temizlik vb. temel ihtiyaç malzemelerinde de hizmet verilmektedir.

Gıda bankacılığı, ticari özelliği olmayan ürünün bağışçılardan toplanması, depolanması, yararlanıcılara ulaştırılması gibi önemli bir süreç mekanizmasını içerir. İyi bir planlama süreçlerin aksamamasında önemli rol oynar. Gıda bankacılığında kullanılan personelin yetkinliği sunulan hizmetin etkinliğini arttıracaktır.

Gıda bankacılığı hizmetinin ürün üzerinden yürütülmesi yaygın bir faaliyet kapsamıdır. Ancak faaliyetlere diğer hizmetlerin katılması kurumsallaşma için önemlidir. Gıda bankalarının ürün odaklı faaliyetlerinin dışında hizmetlerinin de yasal bir zemine oturtulması önemlidir. Gıda bankacılığında yürütülen yararlanıcılara yönelik destek hizmetleri arasında; yararlanıcılara sosyal etkinlikler, dezavantajlı kadın çocuk gibi guruplara yapılan etkinlikler sayılabilir.

Gıda bankalarından faydalanan gruplara, genelde ihtiyaç dereceleri belirlendikten sonra tanımlanan bir limit dahilinde faydalanma hakkı verilmektedir. Genelde bu fiyat değil bir puan karşılığında olmaktadır veya sosyal yardımlaşma kurumları "şu gıda marketinden şu kadar çek ile alışveriş yapabilirsin" demektedir. Uygulamalar bankaya göre değişiklik göstermekte ya da limit karşılığı, yardım kolisi verilebilmektedir.

Gıda bankasının hizmetinin şekli, sunuşunda faaliyet alanının fiziksel durumu önemlidir. Fiziki olarak market üzerinden mi hizmet veriyor, aşevi, depo koşullarında mı hizmet veriyor, hizmetin şeklini belirler.

Hizmetin sunuş şekillerinden daha çok yararlanıcıları psikolojik olarak memnun eden durum hizmetin devamlılığı ve içeriğidir.

Gıda Bankalarının Ürün Temini ve Yeterliliği

Gıda bankalarındaki ürünler, bağışlanma yolu ile toplanan, kullanma tarihi yaklaşmış, paketleme sorunu olan, stok fazlası, ticari değeri olmayan, gıda güvenliği problemi olmayan ürünlerdir. Dünyadaki birçok gıda bankası bu şekilde işler. Bu ürünlerin güvenilirliği halen tüketilebilir olan ürünlerdir.

Gıda bankalarına ürün tedariğinde sürekliliğin sağlanması için başka yöntemlerle de temin edilmelidir. Gıda dışında nakdi bağış veya sosyal projelerden gelen kaynaklardan da gıda bankalarına ürün temin edilebilmektedir. Ama gerçek amaçlardan biri de gıda israfının önlenmesi olduğundan gıda bağışı dışındaki yöntemler amaçtan uzaklaşılması anlamındadır.

Bu ürünlerin gıda güvenliği tehlikesi olmamasına rağmen toplum arasında çöp olarak ve tüketilemez ürün olarak görülmesi sürdürülebilir ürün temini konusunda problemlere yol açmaktadır. Bu da gıda bankacılığı misyonunun tam anlaşılmasına sebep olmaktadır.

Gıda bankalarına ürün toparlayabilmekte yaşanan sıkıntılar ürün yetersizliğine sebep olmaktadır. Yararlanıcıların taleplerini karşılamakta sorunlar oluşturmaktadır. Bağışlayanların bu istekleri karşılamada ayrıca çaba içerisine girmektedir. Gıda bankası sisteminde yapılacak yapısal değişikliklerle iyileştirilebilecektir.

Yararlanıcıların talep ettiği ihtiyaçlar ile gıda bankaları tarafından sunulan ürünlerin aynı olmaması en önemli sorunlardan biridir. Beklenti temel ihtiyaç maddeleri ama karşılanan ürünlerin yetersizliği gıda bankalarının en önemli problemlerindendir. Gıda bankaları bu durumu yararlanıcılara anlatmaya çalışmaktadır. Bazen de temel ihtiyaç malzemelerini satın alarak temin etme yoluna giderek yetersizliği azaltmaya çalışmaktadırlar. Ama bu da israfı önleme amacından uzaklaşılmasına sebep olmaktadır.

Gıda bankacılığında sürdürülebilirliğin devamı için sadece bağış yöntemi ile süreçlerin tamamlanması mümkün olmayacaktır. Yeterli ürünün temin edilmemesinden kaynaklanan birçok problem doğurur. Öncelikle yararlanıcıların talep ettiği temel ihtiyaçları giderilememiş olur. Yararlanıcıların taleplerinin yerine getiremeyen gıda bankaları amaçlarından birine ulaşmakta zorlanmaktadır. Bazı temel ihtiyaç ürünleri israfı az olan ürünlerdir. Bu ürünler satın alınarak sağlanmaktadır. Bu nedenle satın alma yöntemi gıda bankacılığının başvurduğu ürün temin yöntemi olarak karşımıza çıkar. Hangi ürünün bağışta yer alacağı bilinmediği durumlarda da satın alma yolu ile temine gidilebilmektedir. Çok talep edilen ürünleri alma sayılarında kısıtlama getirilebilmektedir. Temel ihtiyaç dışında lüks ürünler olduğunda yararlanıcıların memnuniyet derecesi de fazla oluyor. Çünkü normalde o ürünlere ulaşamazken gıda bankaları aracılığı ile ulaşmak memnuniyet getirmektedir.

Ürün ne olursa olsun yararlanıcıların mahrumiyetlerinden kaynaklanan eksiklikle durumlarından razı oldukları, kanaat getirdikleri görülmektedir.

Gıda Bankaları ve Gıda Güvenliği

Gıda bankalarındaki ürünler ticari değeri düşük ürünler olduğundan, buradaki risk ve dikkat edilmesi gereken husus gıda güvenliğinin sağlanması ve sağlık açısından sakınca oluşturmamasını sağlamaktır. Yararlanıcıların sağlık açısından bir sorun ile karşılaşmaması açısından gıda güvenliğinin takibi önem arz etmektedir. Gıda bankacılığı sistemi süreçlerinde gıda güvenliği açısından bağışçıların ürünlerinin takibi gerekmektedir. Bağışçıları hukuki ve kötü tanınma konusunda zor durumu düşürme hususu olduğundan dikkat edilmesi gereken bir süreçtir. Gıda güvenliğinin sağlanmasında çalışanlar ve yöneticiler bazı önlemler alarak süreci oluşturmaktadırlar. Gıda bankaları bu konuya kendi tanınırlıkları, imajı ve hukuki güvenlikleri açısından da ayrıca önem vermektedirler. Özellikle bozulabilir ve depolama problemi olan bağışlanma yoluyla alınan ürünlerde tercih sebebi olmadıkları görülmektedir. Bu ürünlerde depolama ve dağıtım konusunda ayrıca personel ve kaynak gerekmektedir. Gıda güvenliğini sağlamak için gerekli teknik yapıya ve lojistik alt yapıya sahip olmak gerekir. Bu yapıyı oluşturmak için kaynak ihtiyacı gerektiğinden kaynak

azlığından dolayı küçük ölçekli gıda bankaları bu konuda sıkıntı yaşamaktadırlar. Büyük gıda bankaları da kaynaklarının büyük bir kısmını gıda güvenliği için ayırmak zorunda kalmaktadırlar. Kaynak sıkıntısı olan bankalar faaliyet alanlarını daraltarak gıda güvenliğini olması gerektiği gibi hareket ederek süreci geçirmektedirler.

Gıda güvenliğinde toplumda bilgi karmaşı olan bir konuda son tüketim tarihi ve tavsiye edilen tarih arasındaki farkın bilinmemesidir. Tavsiye edilen tarih geçmesine rağmen gıda güvenliği açısından bir sakınca ihtiva etmeyen gıdaların israfı söz konusudur. Bu da gıda atığının ve israfın oluşmasına sebep olmaktadır.

Gıda güvenliğinin oluşturulmasında bağış yapan şirketler tarafından sağlanmasından çok gıda bankaları tarafından sağlandığı görülmektedir. Bağış yapan şirketler gıdanın bankaya ulaştırılması ve bu süreçteki gıda zincirinin uygun bir şekilde gıda güvenliğinin sağlanacağı kriterleri kendilerine sorumluluk olarak almaktadır. Gıdanın depolanması ve yararlanıcıya ulaştırılması konularında gıda güvenliği takibinin gıda bankacılığının problem olduğu düşüncesindedirler. Ama bazen büyük gıda bankacılığı organizasyonlarında ve büyük bağış yapan şirketlerde tüm süreçlerde gıda güvenliğini sağlamak aynı zamanda imaj olgusunu da içermesi dolayısıyla bağış yapan şirketler üzerinden de yürütülmektedir.

Kurumsallaşma

Kurumsallaşma, gıda bankalarında sürdürülebilir bir sistemin oluşması için gerekli bir süreçtir. Gıda bankaları genelde sivil toplum kuruluşları altında yer almaları ve gönüllülük esasını benimsemelerine rağmen; etkili bir hizmet sunması için gıda bankacılığı sisteminin iyi bir organizasyon yapısının oluşturulması gerekmektedir. Yapı içerisinde ürün kaynaklarının bulunması, ürünlerin temin edilmesi, depolanması, ürünlerin yararlanıcılara ulaştırılması, tüm bu süreçlerde gıda güvenliğini sağlayacak bir sistemlerin olması gerekmektedir. Bu faaliyet süreçleri kompleks ve karmaşıktır. Ancak gıda bankaları kurumsallaşmayı hedeflediğinde bahsi edilen her bir faaliyette uzmanlaşması gerekmektedir. Gıda bankacılığı sisteminin organizasyon yapısı oluşturulurken faaliyetlerinde uzmanlaşmayı da hedeflemeli ve bir örgüt kültürü oluşması yönünde yol almalıdır. Bu örgüt kültürü oluşurken aynı zamanda bir denetleme mekanizmasının da oluşturulması kurumsallaşma ve standardizasyonun oluşması için önemli bir faaliyettir. Organizasyon yapısı içerisinde önemli bir yapı da finansal kaynakların tespit yöntemleridir. Bağışların yeterliliği de bu konu kapsamında değerlendirilmelidir.

Gıda Bankalarının Örgüt Kültürü ve Organizasyon Yapısı

Türkiye’de gıda bankası oluşumu içeren sivil toplum kuruluşu, tüzüğünde veya senette yer alması şartı ile bu faaliyeti gerçekleştirebilmektedir. Farklı alanlarda faaliyet göstermeleri diğer alanlarda bilinirlikleri önemli değildir. Asıl önemli olan parametre senette veya tüzükte yer vermektir. Gıda bankacılığı faaliyetleri gerçekleştirilmediği senette ve tüzükte yer almıyorsa hüküm olarak gıda bankası diyememekteyiz. Verisel anlamda da gıda yardım faaliyeti, gıda bankacılığı faaliyetini ayıramadığımız için kurumsallaşma yolunda ilerlemenin hızlı olmadığı görülmektedir. Ülkemizde gıda bankalarıyla ilgili yeterli bilgiye ulaşamamaktayız..

Bu yeterli bilgiye ulaşamama konusu içerisinde bağış miktarı, yararlanıcı kriterleri, yararlanıcıya ulaşan yardım miktarı vb. bilgileri de içermektedir. Kurumsallaşma için gereken örgüt kültürünün oluşması, organizasyon yapısının gerçekleşmesi gıda bankaları ile ilgili bilgiye ulaşılabilirliği arttıracaktır.

Gıda bankaları sivil toplum kuruluşları içinde faaliyetlerini gerçekleştirirken, faaliyetlerinin etkinliği için, özel sektör ve kamu sektörü ile etkili bir iletişim içerisinde olmalıdır. Bankalar ürünleri temin ederken, depolarken ve yararlanıcıya ulaştırmada yerel yönetimler ve bağışlayıcı şirketlerle iş birliği dereceleri faaliyetlerinde oluşturacakları kültürün işleyişteki katkısını önemsemeleri gerekmektedir. Kurumsal işletmelerde görülen faaliyetlerde uzmanlaşma örgüt kültürünü oluşturmalarıdır. Gıda bankacılığı diğer sivil toplum faaliyetlerinden ayrıcalıklı olarak bir özel sektör mantığı ve işleyişi ile hareket edilmesi gereken bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kurumsal kültür yapılanması içerisinde yerleştirmeye çalışan ve kurumsallaşmayı hedef edinen gıda bankaları diğer gıda bankalarından işlevsel olarak etkin faaliyetleri ile başarı farkındalığını ortaya koyacaktır. Kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasındaki bu iş birliği gıda bankacılığının kaynak temini, depolama vb. önemli süreçlerde kurumsallaşmasına katkıda bulunacaktır.

Gıda Bankalarında Faaliyet Denetimi

Gıda bankacılığı, sivil toplum, kamu sektörü ve özel sektörün iş birliği ile yürütülen faaliyetlerdir. Hem özel faydalar toplum faydası gözetildiği için, açıklık ve şeffaflık önem arz etmektedir. Hesap verilebilirlik ve şeffaflık, hem gıda bankalarının hem de sivil toplum kuruluşlarının sürdürülebilirlikleri ve bilinirlikleri için önemli olmaktadır.

Gıda bankaları sivil toplum kuruluşları içinde faaliyetlerini gerçekleştirirken, faaliyetlerinin etkinliği için, özel sektör ve kamu sektörü ile etkili bir iletişim içerisinde olmalıdır. Bankalar ürünleri temin ederken, depolarken ve yararlanıcıya ulaştırmada yerel yönetimler ve bağışlayıcı şirketlerle iş birliği dereceleri faaliyetlerinde oluşturacakları kültürün işleyişteki katkısını önemsemeleri gerekmektedir.

Gıda bankacılığında denetim kavramı, iç ve dış denetim olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Gıda bankalarının iç yapısında gerçekleştirdiği, faaliyetlerin operasyonel kayıtların tutulduğu, raporlandığı süreci oluşturan denetim iç denetimdir.

Dış denetim, kamu kuruluşları, denetim kuruluşları raporların paylaşımı üzerinden gerçekleşir. Türkiye’de gıda bankaları, Tarım ve Orman Bakanlığının mevzuatında yer aldığı için dış denetimi altındadırlar. Bu anlamda, ilçe veya il tarım müdürlükleri, gıda bankalarını gıda işletmesi görerek periyodik denetlenmektedir. Gıda bankası olan kuruluş dernek ve vakıf ise ilgili bakanlıklar tarafından da denetlenmektedir.

Vakıflar, Kültür ve Turizm Bakanlığı Vakıflar Genel Müdürlüğü Yönetmeliğine; dernekler ise İçişleri Bakanlığına bağlı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü Yönetmeliğine tabidir.

Bu açıdan gıda bankalarının faaliyetleri karma modelle dış denetim geçirmektedir. Bahsi geçen sebeplerden dolayı gıda bankalarının iç denetime çok önem vermeleri hem dış denetim hem de hesap verebilirlikleri açısından önem taşır. Kurumsal kimliklerinin oluşması ve korunması açısından da önem taşır. Ayrıca gıda bankacılığı alanında güvenilir faaliyetler gerçekleştirmenin farkındalığını da ortaya koyar.

Dünyada gıda bankacılığı hızla ilerlemiş ve faaliyetlerinde düzenli artış ve gelişme göstermiştir. Bu gelişime göstergelerinden en önemlisi gıda bankacılığının faaliyetlerinin yapı içerisinde düzenlendiği, denetlendiği gıda bankacılığı ağlarının oluşmasıdır. Bu ağlar gıda bankalarının kayıt yaptırdığı, faaliyetler kayıt altında olmasının getirdiği operasyonel düzenlemenin sağlanabildiği yapının iyileşme sürecine girebildiği mekanizmalardır. Günümüz Türkiye’sinde gıda bankacılığı ağlarında olduğu gibi koordinasyonu sağlayan denetimi gerçekleştiren ulusal ve resmi çatı kuruluş yoktur. Bu da hem koordinasyonda hem de denetim açısından büyük bir eksiklik oluşturmaktadır.

Finansal Kaynaklar ve Bağışlar

Gıda bankacılığının finansal kaynakları genellikle bağışlardır. Bağışlar kamudan veya bireysel olabilir. Ancak bağışlar olmasına rağmen gıda bankaları sadece bağışlar ile varlıklarını sürdürmekte zorlanabilmektedirler.. Bağışlar düzenli ve istikrarlı olmamaktadır. Bağışın zamanı ve devamlılığı bilinmemektedir. Genellikle yöresel ve dini sebepler, doğal afetler bağışın artışına sebep olmaktadır. En büyük bağışlar ulusal veya uluslararası hibe ve fonlardan gelir.

Bağışlar nakdi olabilir. Aynı yardımlarda gıda, giyecek, temizlik gibi ürünler bizzat ilişkili olan üreticiden diğer aynı bağışlar diğer sektörlerden gelmektedir.

Dünyamızda ve ülkemizde gıda bankacılığına yapılan vergisel teşvik, şirketlerin gıda kaybı ve israfı da önlemek amacı ile imha yerine bağışı tercih edebiliyor. Ülkemizde ayrıca sosyal sorumluluk olarak da hedeflerine yerleştiren kuruluşlar vardır. Marka kimliklerine katkıda bulunmasını isteyen, imaj çalışması olarak gören ve bilinirliklerine katkı hedefi olan kuruluşlarda görülmektedir.

Bağışın sürekliliğinde gıda bankalarına daha fazla görev düşmektedir. Kuruluşlar sosyal sorumluluk ve diğer sebeplerden bağışları gıda bankacılığı yapmayan diğer sivil toplum kuruluşlarına da yapmaktadırlar. Burada etkili olan taraf bağışı talep eden gıda bankaları olmaktadır. Bağışı talep eden taraf kamuoyunca tanınan bir gıda bankacılığı ağı olsa kuruluş karşılıklı fayda yüzünden daha çabuk yönelme eğilimi ve daha çok bağış yapma isteği olacaktır.

Bağışçı kurum ile olan iletişim gelecekte bağışın sürdürülebilirliği için önemlidir. Ayrıca gıda bankalarına gelecek diğer bağışlarda da önemli bir tanıtım aracı olacaktır.

Genellikle üretici veya dağıtıcı kuruluşlar gıda kaybını önlemek için imha yöntemi daha az maliyetli diye tercih edebiliyorlar. Ya da zaten gıda bankacılığından haberdar olmadığı ve bu uygulamanın sosyal sorumluluk olarak bilincinde olmadığı veya vergi teşviklerinden bilgisi olmadığı için gıda bankacılığına başvurmuyor. Firmaların bazıları da bağış yapmak istiyorlar ama gıda bankacılığı süreçlerinde süreçlerin ek maliyet getirmesi korkusu uzak durmalarına yol açıyor. Sorumluluk olarak tüm yükün gıda bankalarında olmasını istiyorlar. Ayrıca gıda güvenliği anlamında da bağışçı şirketler sorumluluğun gıda bankalarında olması gerektiği, son kullanma tarihleri geçen ürünlerin yararlanıcılara ulaştırmada güvenlik sıkıntı çıkmaması için gıda bankalarının hassas davranmamaları durumundan ve olumsuz durumlarda firmaların markalarına zarar geleceğini düşünerek bağış yapmaktan kaçınmaktadırlar.

Sonuçta bağış yapacak kuruluşların gıda bankacılığı süreci hakkında bilgisizliklerinden, vergisel avantajlar ve ek masrafların karşılaştırılması, sosyal sorumluluk algısının toplumda oturulmaması, gıda bankacılığının örgütlenememesi gibi sebepler bağışların sürdürülebilir olmadığının göstergesidir.

Gıda bankalarının sürdürülebilir bir bağış ağının oluşmasında bağışçıların algılarının da değişmesi gerekmektedir zira bağışları karşılığında kurumsal imajlarına katkı sağlandığı gibi sosyal sorumluluk altında toplumda saygınlıkları artması gibi birçok katkıları kurumlarına kazandırmış olacaklardır. Bağış sürecinin meşakkatli olması caydırıcı bir sebep görünse de sonunda çıktıları ve kazançları toplum ve kuruluşlar açısından da büyük ölçüde fayda getireceğinden farkındalık ve bilinçlilik düzeyi ile bu zorluklar aşılabacaktır.

Gıda İsrafı ve Kaybı Üzerindeki Etkileri

Gıda bankacılığına yönlendiren parametrelerden biri de gıda kaybı ve israfıdır. Dünyada birçok insanın gıdaya ulaşmakta zorlandığı küresel problem ile gıda israfı ve kaybının yüksek boyutlara ulaşması gibi iki probleme çözüm olarak gıda bankacılığı önerilmektedir.

Gıda bankacılığının gıda israfı ve kaybı üzerinde sağladığı etkileri vardır. Bu etkiler gıda israfı ve kaybının azaltılma etkisi, bir diğeri gıda israfı ve kaybını azaltmaya yönelik faaliyetleri kısıtlayan durumlardır.

Gıda bankalarında gıda israfı ve kaybını azaltmakta farkındalık çalışmaları ile önemli katkıda bulunmaktadır. Küresel gıda bankası birlikleri, israf olacak, atık olacak büyük boyutlardaki tüketilebilir sağlıklı gıdaların kurtarıldığı görülmektedir.

Bununla birlikte tüketim kültürünün varlığı ile aşırı tüketim sonucu fazla olan gıdanın değerlendirilmesinde rol oynamaktadır.

Gıda bankacılığı, gıda israfı ve kaybı ile mücadelede gıda zincirinde, üretim aşaması bitmiş, perakende ve tüketilebilir aşamasına gelmiş; tüketici önüne bazı sebeplerle gelemeyen gıdaların atık durumuna dönüşmesine engel olmak hedeflenmektedir. Ancak üretim fazlası veya fazla tüketim sonucu ortaya çıkan gıda israfı ve kaybının gıda bankacılığı aracılığı ile tamamen sorunun giderilmesi mümkün değildir. Gıda bankacılığı, gıda israfı ve

kaybı konusunda dikkat çekmeyi başarsa da, bu konu çok boyutlu olması, gıda bankacılığı konusunun çözümü için katkısı bütünde ufak bir pay oluşturmaktadır. Gıda bankacılığının etkin işletilmemesi, istenen sonuca ulaşmak yerine farklı sonuçlar doğurabilir.

Kısıtlılık

Gıda bankacılığı, gıda israfı ve kaybını, tüketime uygun ürünlerin yararlanıcılara yönlendirilmesi yöntemi ile azaltmaya çalışmaktadır. Üretici firmalar israf olacak ürünleri gıda bankacılığı ile değil başka yollarla elden çıkarmaktadırlar. Bu olay gıda bankacılığının çalışmasını engellemektedir. Üretici firmalar israf olacak ürünleri haberdar etmemekle birlikte, gıda bankalarını israf olacak ürünleri gıda bankalarına yönlendirmemektedirler. Bu konularda tercihleri gıda bankacılığı olmamaktadır. Çoğu zaman yakma ve imhayı daha kârlı bulup gıda bankacılığına tercih etmektedirler. Üreticiler israf olacak gıdaların gıda güvenliği konusunda sıkıntıları olmamasına rağmen insani tüketime uygun bulmayıp gıda bankacılığına yönlendirmemektedirler.

Gıda bankacılığı, gıda israfı ve kaybının engellenmesine katkıda bulunurken, devlet desteği kamuoyu farkındalık çalışmaları önemlidir. Bu bağlamda, gıda bağışlarının gıda bankacılığına yönlendirilmesinde teşvik edici sosyal politikaların oluşturulması, kamu yaptırımlarının olması gıda bankacılığının gelişiminde önemli olmaktadır.

Gıda bankacılığında,
gıda israfı ve kaybı
ile mücadelede
gıda zincirinde,
üretim aşaması
bitmiş, perakende
ve tüketilebilir
aşamasına gelmiş;
tüketici önüne
bazı sebeplerle
gelemeyen gıdaların
atık durumuna
dönüşmesine
engel olmak
hedeflenmektedir.

Kamu Sektörünün Rolü

Gıda bankacılığında kamunun üstlendiği temel rol, bağış yapan firmaların yapılan bağışların vergi indirimini gıda bankacılığını teşvik etmesi temeli üzerinde kurulmasıdır. Buradaki önemli olan nokta, gıda bankacılığı faaliyetlerinin kapsamı ve etkinliği arttıkça sadece kamu desteği değil, sivil toplum kuruluşlarının, bağışçıların da etkin gıda bankacılığı süreçlerine katkıda bulunması gerekliliğidir. Kamunun desteğinin de arttırılarak, kamu ile gıda bankaları paydaşları ortak programlar çerçevesinde gıda bankacılığının gıda güvencesine bir çözüm olmasında öne çıkartılmalıdır. Bu da kamu-özel modeli ile kurgulanmaktadır.

Ülkemizde kamu-özel gıda bankacılığı modeli pek uygulanmamaktadır. Ancak gelişme gösteren gıda bankacılığı sistemi, faaliyetlerinde işlevselliği arttırdıkça bu modele doğru gitmektedir. Devlet teşvikleri, gıda bankacılığının standardizasyonu sağlayacak sosyal politikalar ile ve tüm sektörlerin iş birliğinin sayesinde kamuoyu farkındalığı sağlanmış olacaktır.

Kamuoyunda Bilinirliği

Gıda bankalarının gelecekte bilinirliği üst düzeyde olması isteniliyorsa, kamuoyunda etkin tanıtım yapılması gerekmektedir. Sivil toplum kuruluşları gıda bankacılığının tanıtımında etkin yol olsa da, kamuoyunda gerçek etkin tanıtım, kamu sektörü ve özel sektöründe katılımı ile yapılabilir. Gıda bankacılığı süreçlerindeki aksaklıkların giderilmesi, bağışlama prosedürleri, yararlanma kriterleri, gıda bankacılığı sistemi işleyişi bilgilerine ulaşma aşamaları gibi birçok bilgiyi ulaşılabilir kılmak kamuoyunda gıda bankacılığı farkındalığını artırıcı ve tanıtımı geliştirici etkisi olacaktır.

Standardizasyon Sağlanması

Gıda bankacılığının kurumsal olarak büyüebilmesi için kamu özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliği ile gıda bankacılığı sisteminin işleyişinde belli bir standarda oturtup kurumsallaşmanın sağlanması gerekmektedir. Gıda bankalarında bu gelişmeyi sağlayacak diğer unsur üst çatı kuruluşu birlikler, ağların oluşturulmasıdır. Kurumsallaşma ile denetlenmenin de yolu açılacak, standartlaşma kolaylaşacaktır. Ulusal ve uluslararası gıda bankaları birlikleri gıda bankalarının iletişimini arttırarak, gıda bankacılığı kültürünü geliştirmek, birbiriyle etkileşimini arttırmak, gıda bankacılığının işleyişini geliştirmektedir. Ağların varlığı gıda bankacılığı verilerine ulaşma açısından kolaylık getirmektedir.

Türkiye’de ulusal düzeyde gıda bankacılığının en önemli problemlerinden biri gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan kuruluşların üye olabildiği, kuruluşların iş birliği yapabildiği, koordinasyon ve denetim mekanizmalarının olduğu gıda bankaları birliği veya çatı kuruluşu ve bu konular ile ilgili bir yasal mevzuat bulunmamaktadır. Böyle olması gıda bankacılığı ile ilgili bilgi karışıklığına ve standartlarının oluşmamasından kaynaklanan doğru denetim yapılamama zorluğu oluşmaktadır. Her gıda bankasının farklı uygulama yapması standartların oluşmamasından kaynaklanan bir diğer problem oluşturmaktadır. Bu problem kurumlar arası düzensiz ve eşit olmayan uygulamalar sonucunda yararlanıcılara farklı farklı eşit olmayan yardımların gitmesine sebep olmaktadır ■

KÜRESEL ENERJİ KRİZİYLE YENİ FOSİL YAKIT YATIRIMLARI DAHA BÜYÜK RİSK HALİNE GELDİ

Uluslararası Enerji Ajansı Başkanı Fatih Birol,
“Yepyeni bir enerji düzeni kuruluyor. Ülkelerin seçtikleri
enerji teknolojilerinden ticaret güzergahlarına kadar
her şey yeniden şekilleniyor” şeklinde konuştu.

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Başkanı Fatih Birol, enerji krizi nedeniyle birçok ülkenin mevcut politikalarını gözden geçirdiğini belirterek, “Bu sürecin geri dönüşü olmayan bir yola girdiğini düşünüyorum. Fosil yakıtların önemi giderek azalacak, kaybedecek demiyorum ama zaman içerisinde azalacak” dedi.

Birol, petrol, doğal gaz, kömür ve elektrik piyasaları olmak üzere enerji sektörünün bütün kollarını kapsayan küresel bir enerji krizi yaşandığını anlattı.

Bundan sonraki dönemde eski enerji düzenine geçme şansının olmadığını dile getiren Birol, “Yepyeni bir enerji düzeni kuruluyor. Ülkelerin seçtikleri enerji teknolojilerinden ticaret güzergahlarına kadar her şey yeniden şekilleniyor” dedi.

Birol, Avrupa’da üç yeni gelişmenin gözlemlendiğini ifade ederek, bunlardan ilkinin yenilenebilir enerjiye verilen önemin hızla artması olduğunu söyledi.

İkinci olarak ise ülkelerin ilk defa enerji verimliliği konusunda yasal olarak bağlayıcı kararlar aldığını aktaran Birol, şöyle devam etti:

“Üçüncüsü de nükleer enerjide bir geri dönüş görüyoruz. Örneğin, Belçika hükümeti nükleerden çıkışa karar vermişti. Biz Belçika hükümetine nükleerden çıkışı ertelemelerini tavsiye ettik. Bu süreyi 10 yıl ertelediler. Birçok ülke şimdi nükleere son derece farklı gözle bakıyor. Mevcut enerji krizi ülkelerin enerji politikalarını gözden geçirmeleri ve öncelik sıralamalarını yeniden düzenlemelerini beraberinde getirdi. Bu sürecin geri dönüşü olmayan bir yola girdiğini düşünüyorum. Fosil yakıtların önemli giderek azalacak, kaybedecek demiyorum ama zaman zaman içerisinde azalacak.”

Fosil yakıtlardan sağlanan kazanç artarak temiz enerjiye kayıyor

Birol, 2019’da dünyada satılan 100 araçtan 2’sinin elektrikli olduğunu anımsatarak, şu anda satılan her 100 araçtan 10’unun elektrikli olduğu bilgisini paylaştı.

Bu trendin hızlanarak devam edeceğini dile getiren Birol, “Aynı şekilde devam etse dahi 2025’te ulaşımdaki petrol talebi zirveye ulaşp düşüşe geçiyor çünkü petrol talebinin önemli bir kısmı araçlardan geliyor. Bu nedenle petrol talebinde bir zayıflama olacak” diye konuştu.

Birol, bugünden yeni bir petrol yatırımı için düğmeye basıldığında ilk petrol üretiminin 2040’ı bulacağını belirterek, “Burada bir iş riski var. Şirketlerin çoğu bu riski görüyor. Normalde petrol endüstrisinin yıllık kârı 1,5 trilyon dolardı. Bu sene biz bunun 4 trilyon dolara ulaşacağını öngörüyoruz. Bu miktarın da önemli bir kısmının temiz enerji yatırımlarına harcanacağını düşünüyoruz. Şirketler de böylece portföylerini şekillendirecek ve ta-

mamını olmasa da fosil yakıtlardan sağladıkları kazancın bir kısmını giderek artan şekilde temiz kaynaklara yatıracak” ifadelerini kullandı.

Enerji ticaret yolları değişiyor

Avrupa’nın Rus fosil yakıtlarına bağımlılığı azaltma çabalarına da değinen Birol, Rusya’nın Avrupa için son derece önemli bir tedarikçi olduğunu fakat Avrupa’nın da Rusya’nın en büyük müşterilerinden olduğunu aktardı.

Birol, Rus doğal gaz ihracatının tamamen Avrupa’ya kilitlenmiş durumda olduğuna işaret ederek, “Bütün büyük Rus doğal gaz yatakları Rusya’nın batısında ve bunların hepsi boru hatlarıyla Avrupa’ya bağlanmış halde” dedi.

Savaş öncesinde Rus petrolünün yüzde 50’sine yakınının ise Avrupa’ya gittiğini anımsatan Birol, petrolün Rusya’dan Avrupa’ya gitmesi 4-5 gün sürerken, Asya’ya gitmesinin 2 ayı bulduğunu söyledi.

Birol, Asya’nın petrolü ağırlıklı olarak Orta Doğu’dan aldığını fakat Rusya’dan Asya’ya petrol ihracatının arttığını ifade ederek, şöyle devam etti:

“Orta Doğu’dan Asya’ya gitmeyen petrol de Avrupa’ya gelecek. Rusya’dan doğal gazın Asya’ya taşınması için yeni boru hatlarının yapılması ise en az 5 yıl. Yani hangi açıdan bakarsak bakalım, ticaret yollarının yeniden şekilleneceğini söyleyebiliriz. Bu açı-

dan oldukça önemli değişiklikler olacak.”

Avrupa ve Rusya arasındaki enerji ticaretinin on yıllara dayandığını kaydeden Birol, “Rus gazının Avrupa’ya akışının bugünden yarına kesilmesi veya sınırlanması gerçekçi değil. Bu gazı bir anda başka üreticilerden veya kaynaklardan tedarik etmek mümkün değil ama gidişat Rusya’dan gaz ithalatını azaltma yönünde ve zaman içinde de azalacaktır” dedi ■

Elektrikli araçların
sayısının hızla
artmasının devam
edeceğini dile getiren
Birol, “Aynı şekilde
devam etse dahi
2025’te ulaşımdaki
petrol talebi zirveye
ulaşıp düşüşe geçiyor
çünkü petrol talebinin
önemli bir kısmı
araçlardan geliyor”
dedi.

8 ANA SU HAVZASINDA 19 PROJE BAŞLATILDI

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü tarafından orman, toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımının sağlanması amacıyla 8 ana su havzasında 19 adet entegre mikrohavza rehabilitasyon projesi hazırlandı. İlk etapta 157 yerleşim yerine yönelik planlanan projeler tamamlandığında gelir getirici ve refah düzeyini artırıcı yönüyle de 75 bin kişiye doğrudan fayda sağlanmış olacak.

Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü koordinasyonunda yaklaşık 600 bin hektar alanda gerçekleştirilecek projelerle, havza bütünlüğü dikkate alınarak doğal kaynakların iyileştirilmesi ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması, muhtemel tabii afetlere karşı tedbirlerin alınması, arazi tahribatının önüne geçilmesi, biyolojik çeşitliliğin geliştirilmesi ve toprak organik karbon tutumunun yükseltilmesi amaçlanıyor.

Çölleşmeye maruz kalan alanların rehabilitesi sağlanacak

Çalışmalar kapsamında ilgili kurumlarla birlikte küresel bir sorun hâline gelen iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, çölleşmeyle mücadele, erozyonun önlenmesi, sel ve taşkın tehlikesinin azaltılması ile bozulmaya uğramış ormanların -bitkilendirme ve ağaçlandırma başta olmak üzere- ayrıntılı rehabilitasyonu sağlanacak.

“Her Havza Üretim Yapan Bir Fabrikadır” sloganıyla başlatılan projeler çerçevesinde havzada yaşayan yerel halkın gelir seviyesiyle refah düzeyini artırıcı çalışmalar da yapılacak. Ayrıca doğal kaynaklar üzerinde oluşan tahribatların yol açtığı problemlerin azaltılmasına yönelik projeler de hayata geçirilecek.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, çölleşmeyle mücadele, erozyonun önlenmesi, sel ve taşkın tehlikesinin azaltılması ve ormanların rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla 8 ana su havzasında 19 proje başlattı.

Yöre halkına doğrudan yarar sağlayacak

Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi ayrıca bölge halkına doğrudan yarar sağlayacak bazı çalışmaları da kapsıyor. Proje kapsamında büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi, seracılık ve yem bitkisi desteklerinin sağlanması; alıç, Antep fıstığı, badem, ceviz gibi gelir getirici tür ağaçlandırma çalışmaları ile ıhlamur, aspir, lavanta, kekik, adaçayı ve benzeri tıbbi aromatik bitkilerin projelendirilmesi; yerel su kaynaklarının tespit edilerek sulama amaçlı çalışmaların hayata geçirilmesi gibi desteklerle bölge halkına doğrudan yarar sağlanacak.

Bölge halkının mevcut havza alanında yenilenilebilir enerji kaynaklarından daha fazla yararlanması ve doğa üzerindeki baskının en aza indirilmesi amacıyla konutlara güneş enerji sistemleri ile ısı ve elektrik üretim sistemlerinin kurulması, mevcut evlerde mantolama çalışmalarıyla ısı kaybının önüne geçilmesi hedefleniyor.

Uygulama faaliyetleri

Engetre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi'nden her biri çok sayıda uygulama faaliyetinden oluşuyor ve faaliyetler ilgili kurumlarla birlikte yürütülüyor.

"Ağaçlandırma çalışmaları" kapsamında kamusal alan, yol ve tarla kenarlarında toprak muhafaza, rekreasyon, galeri ve gelir getirici tür ağaçlandırma çalışmaları yapılırken; "bozuk ormanların iyileştirilmesi" çalışmaları kapsamında ise canlandırma kesimi, boşluklara fidan dikimi ve tohum ekimi, budama, aşılama ve koruma faaliyetleri gerçekleştiriliyor.

"Toprak muhafaza" çalışmaları kapsamında ise erozyon tedbirleri, sel ve taşkın kontrolü, yamaç ıslahı, dere ve oyuntu ıslahı, tarımsal alanlardaki erozyonun önlenmesi ile çığ ve heyelan kontrolü sağlanıyor.

Refaha yönelik destekler

Projelerin uygulamaya konulduğu havza alanlarında yaşayan vatandaşların refah seviyesine doğrudan etki eden çalışmalar dikkat çekiyor.

“Tarımsal faaliyetler” kapsamında tarımsal teras yapımı, meyve fidanı desteği, kapama bahçe tesisi, seracılık, tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği, mantar yetiştiriciliği, tarla yolları bakımı ve tesisi, elektro şoklu tel çit, toprak tahlili ve gübre önerisi, fidan üretimi konusunda desteklemeler, nadas azaltma uygulamaları, sebze, tahıl ve yem bitkileri üretiminin geliştirilmesiyle bölgede refah düzeyi yükseliyor. Bu kapsamda tıbbi ve aromatik bitkilerin envanterlerinin de hazırlanmasıyla yöre halkı için yeni gelir kapıları aralanmış oluyor.

Ayrıca “hayvancılık” alanında bölge halkına büyük ve küçükbaş hayvan desteği, kanatlı hayvan desteği, alabalık gibi tatlı su ürünleri desteği, yem tohumu desteği ve ahır iyileştirmeleri sağlanıyor.

“Sulama faaliyetleri” kapsamında ise küçük su kaynaklarının tespiti ve projelendirilmesi, sulama havuzları yapımı, mevcut sulama altyapısının iyileştirilmesi, açık ve kapalı sistem kanal ve borularla su iletimi, damla sulama ve diğer sulama çalışmaları yürütülüyor.

Projelerin sürdürüldüğü bölgelerden arıcılık faaliyetlerine uygun olan yerlerde ise yöre halkına “arıcılık” desteği

veriliyor. Destek çalışmaları kapsamında arılı ve arısız kovan desteği, arı konaklama yeri tespiti ve tesisi, nektarlı bitkilerin tespiti ve envanteri, elektro şoklu tel çitle desteği ile yaban hayvan zararına karşı önlemler ve bal ormanı tesisleri sağlanıyor.

8 ana su havzasını kapsıyor

Havzalar; akarsu tarafından parçalanmış, kendine has doğal kaynakları bünyesinde barındıran, etrafı dağ ve tepelerle çevrili, suları aynı denize, ırmağa ya da göle akan, birbirinden su ayırma çizgisiyle ayrılan, belirli büyüklükteki arazi parçalarından oluşuyor. Suyun toplandığı nihai noktaya göre suyun toplanma alanı ise kapalı havzaları oluşturuyor. Türkiye’nin 25 ana su havzası bulunuyor. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca Afyonkarahisar, Ankara, Bingöl, Burdur, Denizli, Eskişehir, Iğdır, Karaman, Konya, Kütahya, Manisa ve Şanlıurfa illerini kapsayan 8 ana su havzasında başlatılan çalışmalar 19 ayrı projede gerçekleştiriliyor.

Projelerde son durum

19 projeden Afyonkarahisar, Denizli, Karaman, Konya, Kütahya ve Manisa illerinde yürütülen 10 projede uygulamalar devam ederken; Ankara, Bingöl, Burdur, Eskişehir, Iğdır, Manisa ve Şanlıurfa illerini kapsayan 9 projenin uygulama faaliyetlerine de yakın zamanda başlanması planlanıyor.

Uygulama yapımı devam eden 10 proje

- Konya Hadim ve Taşkent İlçeleri Yukarı Göksu Havzası, Gökdere Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Konya Taşkent İlçesi Yukarı Göksu Havzası Sazak-Avşar Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Karaman-Ayrancı İlçesi Konya Kapalı Havzası Başlamışlı-Kocadere Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Afyonkarahisar Şuhut İlçesi Akarçay Havzası, Hüseyinli-Belenyurdu Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Afyonkarahisar Şuhut İlçesi Akarçay Havzası Şuhut Çayı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Konya Bozkır-Hadim İlçeleri Yukarı Göksu Havzası, Bağbaşı Barajı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Denizli Çameli İlçesi Batı Akdeniz Havzası Karanfilli Çayı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Manisa Selendi İlçesi Gediz Havzası, Selendi Çayı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Denizli Çameli İlçesi Batı Akdeniz Havzası Akdere Çayı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Kütahya Merkez İlçesi Sakarya Havzası Porsuk Barajı-1 Mikrohavzası Entegre Rehabilitasyon Projesi

Uygulama faaliyetlerine 2022 yılı içinde başlanılması hedeflenen 9 adet “Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi”

- Şanlıurfa Han-El Ba'rur (Gök Deresi) Mikrohavzası Tek Tek Dağları Entegre Sel Kontrolü Projesi
- Manisa Selendi İlçesi Gediz Havzası İlke Çayı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Burdur Çavdır İlçesi Batı Akdeniz Havzası Çavdır Barajı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Eskişehir Sivrihisar İlçesi Yukarı Sakarya Havzası Porsuk Çayı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Iğdır-Aralık Entegre Sel ve Erozyon Kontrol Projesi
- Ankara Beypazarı İlçesi Yukarı Sakarya Havzası Kargı Barajı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Eskişehir Sivrihisar İlçesi Yukarı Sakarya Havzası Nasreddin Hoca Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Manisa Akhisar İlçesi Gediz Havzası Gürdük Çayı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi
- Bingöl Karlıova İlçesi Fırat-Dicle Havzası Büyüksu Çayı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi ■

#YALNIZCABİRDÜNYA:

‘Doğayla Uyum İçinde, Sürdürülebilir Yaşam’

5 Haziran Dünya Çevre Günü nedeniyle bir açıklama yapan WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı), insanlığın önündeki iklim krizi ve doğa kaybı tehditlerine dikkat çekerek Türkiye’nin bu alanlarda hızla gerekli önlemleri alması ve ekonomide yeşil dönüşümü gerçekleştirmesi çağrısında bulundu.

► WWF Türkiye

1972 yılından beri her yıl milyonlarca insan, gezegeni korumak için 5 Haziran’da bir araya geliyor. Bu anlamlı günün 50. yılının teması #YalnızcaBirDünya: ‘Doğayla uyum içinde, sürdürülebilir yaşam’.

WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) gezegenin ve insanlığın karşısındaki tehditlere dikkat çekerek, Türkiye’nin ve dünyanın geleceğinde yeşil dönüşüm sürecinin önemini vurguladı.

Bugün gezegenimizi tehdit eden iki önemli çevre sorunu, iklim krizi ve doğa kaybı olarak öne çıkıyor. İklim krizinin etkileri artık inkâr edilemeyecek bir şekilde yaşanıyor. Sıklığı, şiddeti ve ölçeği artan orman yangınları, seller, kıyı bölgelerinde deniz seviyelerinin yükselmesi, sıcak hava dalgaları ve kuraklık olayları bunun göstergeleri. Aynı zamanda doğal alan ve canlı yaşam çeşitliliği de insanlık tarihinde görülmemiş bir hızla kaybediliyor. İnsan dâhil birçok tür risk altında bulunuyor. İnsanın sağlığı ve doğanın sağlığı birbirine bağlı ve tek. Soluduğumuz temiz hava, içtiğimiz su ve beslediğimiz toprak her gün artan bir baskıyla karşı karşıya. İklim krizinin etkilerine karşı yol kat edememek ise, daha fazla yıkım ve doğa kaybı anlamına geliyor. Öte yandan doğa tahribatı, iklim krizinin verdiği zararı da artırıyor. Bu durum, mevcut ekonomik ve politik krizleri, daha da derinleştiriyor. Bu nedenle, insanlık bugün çifte krizle karşı karşıya.

WWF-Türkiye'nin açıklamasına göre, seçim sürecinden geçecek olan Türkiye'nin yeşil dönüşümü için aşağıdaki adımları da kapsayacak yeni bir eylem planı kritik öneme sahip olacak:

- Tatlı su kaynaklarının korunması için tarımda modern sulamaya, sanayide temiz üretime geçilmesi,
- Tarım politikalarının ve teşvik sistemlerinin toprak sağlığını koruyacak ve onarıcı tarım uygulamalarını destekleyecek şekilde düzenlenmesi,
- Biyolojik değerlerimizin daha iyi korunması için korunan alanlarımızın %30 seviyesine çıkartılması; mevcut korunan alanlarımızın ve türlerimizin daha etkin korunması,
- Etkili atık azaltımı için depozito sisteminin bir an evvel hayata geçirilmesi,
- Doğa ihlallerine izin vermeyen denetim sistemlerinin kurulması,
- Enerji politikasında kömürün yerini hızla güneş ve rüzgâra bırakması.

İş modelleri 'doğa pozitif' olmalı

WWF-Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı Nafiz Karadere konuyla ilgili şu değerlendirmeyi yaptı:

"Gidişatı tersine çevirmek, doğa ile ekonomiyi karşı karşıya getiren değil, birbirini destekleyen iki olgu olarak gören yaklaşımlardan geçiyor. Bunun en iyi yolu da 'doğa temelli çözümler'. Türkiye'nin bugün karşı karşıya bulunduğu sorunlarla mücadelede her sektörün üstlenebileceği bir dönüştürücü rol bulunuyor. Acil olarak doğadaki tür ve alan kaybına son verip, eksiden artıya, "doğa-pozitif" bir ülke olma yönünde ilerlememiz gerekiyor. Artık yaptığımız her iş doğanın eksi değil artı hanesine yazılmalı. İş modellerini bu anlayışla gözden geçirmek, doğayı sınırsız bir kaynak olarak gören "üret, kullan, at" anlayışına dayalı ekonomik yaklaşımı bir kenara bırakmamız "azalt, tekrar kullan, geri kazan" anlayışına geçmemiz gerekiyor. Tedarik süreçlerinden üretime, dağıtımdan pazarlamaya değer zincirinin her halkasındaki çevresel etkiyi hesaba katarak ürün ve hizmetleri doğaya yük olmaktan çıkaran çözümler geliştirmeliyiz."

"Yenilenebilir enerji dönüşümü için doğa bizden yana"

Türkiye'nin 2053 yılına kadar net sıfır emisyonu ulaşma vizyonunu ortaya koyduğunu hatırlatan ve şimdi bu doğrultuda ara hedeflerin ve bu hedeflere hizmet edecek politikaların bir an önce netleştirilmesi gerektiğini vurgulayan WWF-Türkiye Genel Müdürü Aslı Pasinli ise şöyle konuştu:

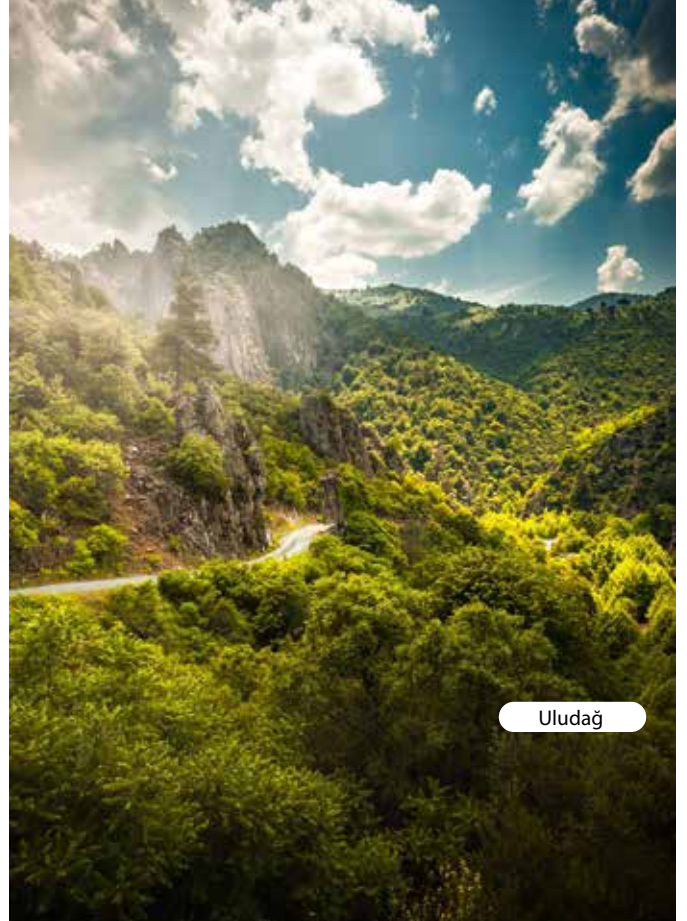
"Hükümetler Arası İklim Değişikliği Panelinin (IPCC), iklim krizine yönelik çözümleri ve emisyon azaltımı senaryolarını ele aldığı son raporuna göre, 2010-19 yılları arasında insan kaynaklı küresel sera gazı emisyonları tarihin en yüksek seviyesine ulaştı. Küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlamak ve yüzyıl ortasında net-sıfır emisyonu ulaşabilmek için emisyonlar 2025 yılına kadar zirveye ulaşmış ve 2030 yılına kadar %45 azaltım sağlanmış olmalı. Tüm sektörlerde emisyonların acil olarak azaltılması gerekiyor. Türkiye'nin bu yolda ilerleyebilmesi ancak 2030 yılına kadar kömürden elektrik üretimini kademeli olarak sona erdirmesi ve elektrik üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının payını en az %75'e çıkarması ile mümkün olabilir. Yeşil dönüşümü başarmak için doğa aslında bizden yana. Bu politikaları hayata geçirmek için zamanımız daralıyor." ■

Osmanlı'nın Dibacesidir **BURSA**

Glyazı

Bursa; binlerce yıllık tarihiyle, farklı medeniyetlerin izlerini taşıyan, 623 yıllık sürede 60'a yakın ülkeye hükmeden Osmanlı'nın doğup büyüdüğü şehir olan ve kuruluş devrinin izlerinin canlılığıyla imparatorluğın yayıldığı tüm coğrafyalara bir kutup yıldızı gibi ilham veren bir şehirdir...

Uludağ

Tarih ve imparatorluklar şehridir; Bitinya, Roma, Selçuklu, Bizans ve Osmanlı'nın sayısız izlerini taşır, Külliye şehridir; Osmanlı'nın Osman Gazi'den sonraki 5 padişahının yaptırdığı külliyelele ile Osmanlı mimarisinin ilk örneklerini yaşatır,

Alış-veriş şehridir; Sultan Orhan Gazi'den itibaren şekillenen ve Unesco Kültür Mirası listesine aday olan Tarihi Çarşı ve Hanlar Bölgesi'yle,

Ruhaniyetli şehirdir; barındırdığı yüzlerce tarihi camileri, mescitleri ve türbeleriyle,

Tekstil şehridir; tarihi İpek Yolu üzerindedir ve Osmanlı ile cumhuriyet döneminin ilk dokuma sanayiine sahiptir,

Kültür şehridir; her yıl halk dansları, tiyatro, kukla ve gölge oyunları, sinema, müzik, edebiyat ve fotoğraf sanatı etkinlikleri yapılır,

Endüstri ve ticaret şehridir; Türkiye'nin 4. büyük endüstrisine sahiptir,

Doğa şehridir; dağları, yaylaları, mağaraları, gölleri, şifalı su kaynakları, kanyonları, ormanları, akarsuları ve şelâleleriyle. Bitki örtüsü çok zengindir ve "Yeşil Bursa" olarak anılır,

Termal su şehridir; 5 yıldızlı otelleri ve kaplıcalarıyla,

Dağ ve deniz şehridir; Uludağ'ın eteklerinde, Marmara Denizi'nin kıyısındaki konumuyla,

Spor şehridir; doğada ve şehir merkezinde her türlü spor yapma imkânlarıyla,

Eğitim şehridir; köklü eğitim kurumları, Uludağ Üniversitesi, Bursa Teknik Üniversitesi ve vakıf üniversiteleri ile,

Tarım şehridir; doğal olarak üretilen özellikle şeftali ve siyah inciri, zeytini ve sebzeleriyle,

Benzersiz yemek kültürü olan şehirdir; Osmanlı mutfak, döner kebabı, pideli köftesi, ev yemekleri ve kestane şekeriyle,

Müzeler şehridir; mevcut müzelerinin yanı sıra tarihi yapılarıyla "açık hava müzesi" gibidir,

Turizm şehridir; herkesin Bursa'ya gelmek için bir sebebi vardır.

Binlerce yıllık tarihiyle, farklı medeniyetlerin izlerini taşıyan, 623 yıllık sürede 60'a yakın ülkeye hükmeden Osmanlı'nın doğup büyüdüğü şehir olan ve kuruluş devrinin izlerinin canlılığıyla imparatorluğun yayıldığı tüm coğrafyalara bir kutup yıldızı gibi ilham veren Bursa, zengin bir kültüre ev sahipliği yapmaktadır.

Bursa, ekonomik ve sosyal ahengin yanında, doğal güzellikleri, şifalı suları, yaz ve kış turizmi imkânları gibi zenginliklerle harmanlanmış bir şehirdir. Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinin mekân-sal ve mimari özellikleriyle az bulunur bir kültür ve tarih mirasına sahip olan Bursa, Türkiye'nin görül-meye değer nadide şehirlerinden biridir. Anadolu medeniyetinin en önemli bileşenlerinden biri olan bu şehir; Roma'nın görkemli hikâyesinin düğüm noktası, Osmanlı'nın dibacesidir...

UNESCO DÜNYA MİRAS ALANLARI

Yeşil (I. Mehmed) Külliyesi

Sultan I. Mehmed (Çelebi) tarafından 1419 yılında yaptırılan külliye, Ankara Savaşı'nda (28 Temmuz 1402) Timur karşısında alınan mağlubiyetin ardından, Osmanlı hâkimiyetinin yeniden doğuşunu sembolize etmektedir

Osman Gazi ve Orhan Gazi Türbeleri

Osman Gazi Türbesi

Osman Gazi, Balaban Bey kalesinden Bursa'nın kuşatma harekâtını yürütürken, burada bulunan manastırın gümüş gibi parlayan kurşun kaplı kubbesini oğlu Orhan Gazi'ye göstererek buraya defnedilmesini vasiyet ettiği rivayet edilmektedir.

Osman Gazi ve Orhan Gazi Türbeleri

Cumalıkızık Köyü

Orhan Gazi Türbesi

Zemininde Saint Elia Kilisesi'ne ait mozaikler yer almaktadır. 1855 depreminde yıkılan türbe, bugünkü haliyle Sultan Abdülaziz döneminde, 1863 yılında yaptırılmıştır.

Hanlar Bölgesi (Orhan Külliyesi çevresi)

İlk Osmanlı başkenti olan Bursa, aynı zamanda Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti tarihinin önemli ticaret merkezlerinden biridir. Hanlar ve çarşılar, kuruldukları 700 yıl öncesinden bugüne kesintisiz olarak işlemeye devam etmektedir.

Bölgedeki Orhan Gazi Külliyesi'nin bir parçası olan Emir Han, ilk inşa edilendir. Kapan Han, 1. Murad döneminde Emir Han'ın güneybatısında yapılmıştır ve Hanlar Bölgesi'ni kuzeyden saran Bedesten de Yıldırım döneminde inşa edilmiştir. I. Mehmed döneminde inşa edilen İpek Han ve II. Murad döneminde yapılan Kütahya Han; Hanlar Bölgesi'nin Doğu-Batı eksenini oluşturmaktadır.

Muradiye (II. Murad) Külliyesi

Sultanı II. Murad tarafından Bursa'da yaptırılan son padişah külliyesidir. 1426 yılında yaptırılan külliye başta bir cami, medrese, hamam, imaret ve türbe bulunmaktaydı.

Cumalıkızık Köyü

Cumalıkızık, Bursa'nın doğusunda, Bursa-Ankara karayolunun 12. km'sinde Uludağ'ın kuzeyinde yer alan erken dönem Osmanlı Vakıf köyüdür.

Hüdavendigar (I. Murad) Külliyesi

Sultan I. Murad tarafından 1363/66 yıllarında yaptırılan külliye, şehrin batıya doğru genişlemesini sağlamıştır. Bünyesinde bir cami, bir medrese, imaret, hamam ve türbe barındırır. Hüdavendigar Camii'nin en önemli özelliği, aynı yapının bir parçası olarak caminin ikinci katında bulunan medresedir. Bu yapı, iki revağa sahip tek ve eşsiz bir Osmanlı Camii örneğidir.

Eski Kaplıca

Bursa'nın Çekirge semtinde, denizden 210 metre yükseklikteki bir alan üzerine kurulu, yörenin en eski kaplıcasıdır. 3. Osmanlı Padişahı Murad Hüdavendigar döneminde eski banyo ve saray enkazından yararlanılarak, Bizanslı mimar Hristodulos'un hazırladığı plana göre yapıldığı bilinmektedir.

Yıldırım (I. Bayezid) Külliyesi

Külliyenin inşası Sultan Yıldırım Bayezid tarafından 1390 yılında başlatılmıştır.

Bursa'nın en mükemmel mimari eserlerinden biri kabul edilen Külliye, zamanında medrese ve hastanesi (darüşşifa) ile dönemin önemli bir eğitim merkezi haline gelmiştir.

ŞEHRİN SİMGESEL ESERLERİ

Ulucami

Ulu Cami, Yıldırım Bayezid tarafından 1396-1399 yılları arasında 20 kubbeli olarak yaptırılmıştır.

Osmanlı mimarisinde, çok kubbeli cami formunun en büyük örneği olmuştur. Ulu Cami, İslam dinindeki kutsal mekânlar içinde, dönemin âlimleri tarafından 5. makam (Mekke, Medine, Kudüs ve Şam'dan sonra) olarak kabul edilmektedir.

Koza Han

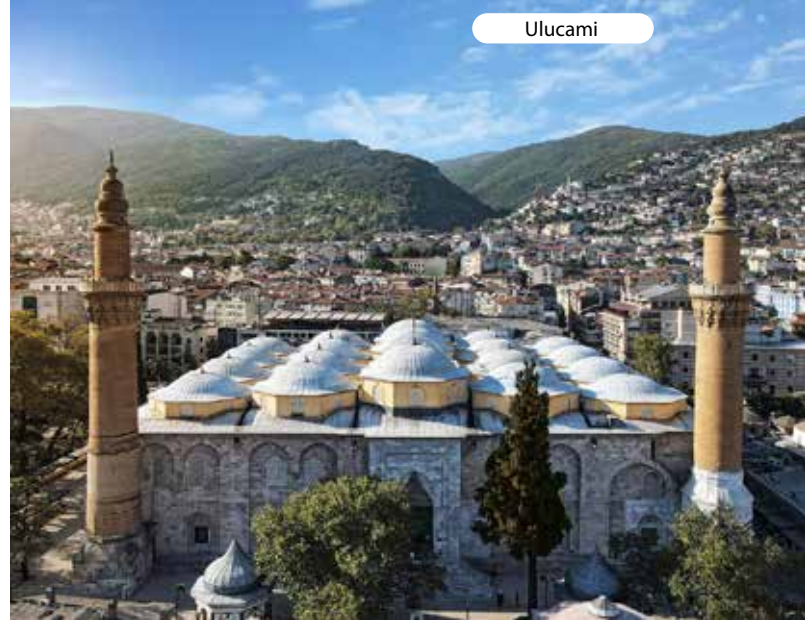
Sultan II. Bayezid tarafından İstanbul'daki cami ve medresesine gelir getirmek amacıyla inşa ettirilmiştir. 1491 günü bitirilerek hizmete açılmıştır. Koza Han; Yeni Han, Beylik Han, Hân-ı Cedîd-i Âmire, Hân-ı Cedîd-i Evvel, Simkeş, Sırmakeş, Beylik Kârbânsaray ve Eski Yeni Han gibi isimlerle de anılmıştır.

Tophane Saat Kulesi

Vali Mümtaz Reşid Paşa döneminde yaptırılmış ve Sultan II. Abdülhamid'in tahta çıkışının yirmi dokuzuncu yıldönümü olan 1905 yılında törenle açılmıştır.

Irgandı Köprüsü

II. Murad döneminde, 1442 yılında, Ali oğlu Hoca Muslihuddin tarafından inşa ettirilmiştir. Bursa'nın önemli bir ticaret merkezi olması nedeniyle tüccarların da ticaret amaçlı yapıları inşa ettirdikleri bilinmektedir. Üstündeki arastası ve köprü ana yapısı içindeki ahır ve depoları ile inşa edilen Irgandı Köprüsü bunlardan biridir. İtalya'da Vecchio ve Rialto Köprüleri, Bulgaristan'da Osma Köprüsü ile birlikte dünyadaki dört çarşılı köprüden biridir.

Ulucami

Koza Han

Irgandı Köprüsü

Bursa Kalesi

Bursa İpeği

Bursa İpeği

İpek Yolu güzergâhının Anadolu'daki son duraklarından ve önemli merkezlerinden biri olan Bursa, ipek ve ipekçilikle özdeşleşmiş bir kent olarak bilinir. "İpek" ve "İpekçilik" terimleri, Bursa'nın adını, yeşilini, güzelliğini yüzyıllardır kervanlarla dünyanın bir ucuna taşımış değerlerin başında yer alır.

İpekçiliğin ilk aşaması olan ipek böcekçiliğinin geçmişi çok eskilere dayanır. Bizans döneminin sonlarına doğru Bursa ipek ve ipek böcekçiliğinin merkezi sayılmaya başlamıştır. Osmanlılar Bursa'yı fethettikten sonra Orhan Bey döneminde Bursa ipekçilik bakımından merkez konumuna gelmiştir. 14. ve 15. yüzyıllarda Osmanlı ekonomisinin dayanağı Bursa ipeği olmuştur.

Bursa Kalesi

3400 m. uzunluğundaki Bursa Surları'nın M.Ö. 185 yılında, Bithynia'lılar tarafından inşa edilmiştir. Yapımına I. Prusias (M.Ö.228-185) döneminde başlanan surların ilk plan kurgusunun ünlü Kartaca'nın meşhur komutanı Hannibal tarafından yapıldığı bilinmektedir.

Bursa Kalesi, çeşitli kuşatmalar sırasında hasar görmüş ve Roma (M.Ö. 74 - M.S. 395), Bizans (395-1326) ve Osmanlı (1326-1923) dönemlerinde onararak kaleye çeşitli burçlar eklenmiştir.

Kapalı Çarşı

Emir Han'ın kuzeyinde yer alan dükkanlar ile oluşmaya başlamıştır. Eski belgelerden günümüzdeki kapalı çarşının 15. yüzyılın ilk yarısında Uzun Çarşı olarak adlandırıldığı anlaşılmaktadır.

İznik Lefke Kapı

İznik Lefke Kapı

Roma dönemine ait kemerli kapı yapısı hem ölçüleriyle hem de inşa özellikleriyle İstanbul Kapı ile özdeşdir. Arşitrav ve frizin hem şehir içi hem de şehir dışına bakan yüzlerinde hem Plancius'un, hem de Hadrianus'un inşa kitabeleri yer almaktadır.

Tarihi Belediye Binası

1867'de kurulan Bursa Belediyesi'nin Binası, 1880 yılında Ahmed Vefik Paşa'nın Vali, Hüseyin Hüsnü Efendi'nin Belediye Başkanı olduğu dönemde inşa edilmiştir. Türkiye'nin en eski Belediye binasıdır.

Uludağ

Tayyare Kültür Merkezi

Cumhuriyet tarihinin ilk modern sinema, tiyatro ve konser salonları arasında yer alan, ünlü mimar Arif Hikmet Koyunoğlu'nun projesi doğrultusunda Tayyare Cemiyeti (Türk Hava Kurumu) tarafından yaptırılarak 1932 yılında hizmete açılmıştır.

Uludağ

Osmanlı zamanına kadar Olimpos, Osmanlı zamanında ise Keşiş Dağı ve Ruhban-ı Cebel olarak adlandırılan Uludağ; günümüzdeki ismini 1925 yılında almıştır. 2543 metre yüksekliği ile Marmara Bölgesi'nin en yüksek zirvesidir. Alanı 12.762 hektardır. Marmara Denizi'ne 50 km uzaklıkta olan Uludağ, 1961 yılında Milli Park ilan edilmiştir.

Milli Park'ın %71'i orman olmasıyla birlikte 700'ün üzerinde bitki çeşidi bulunmaktadır. Bunun 33 adedi Uludağ endemiğidir. 46 tür kelebek'in görüldüğü Uludağ'da Apollon Kelebeği bu dağa özgüdür. Türkiye'nin en köklü kış Turizmi ve sporları merkezi olan Uludağ'ı yılda 1 milyon kişi ziyaret etmektedir., 2006 yılında I. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmiştir.

Mudanya Mütareke Evi Müzesi

Mudanya Mütareke Evi Müzesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin siyasi alanda kazandığı ilk başarısının göstergesi olan Mudanya Mütarekesi bu evde imzalanmıştır. Mudanya İlçesi merkezinde bulunan ev 19.yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir. Rus asıllı Aleksandr Ganyanof'a ait olan ev, daha sonra Mudanyalı iş adamı Hayri İpar tarafından satın alınarak onarılmış ve 1937 yılında Mudanya Belediyesi'ne bağlı müze olarak açılmıştır. 1959 yılında ise Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir.

İznik Gölü

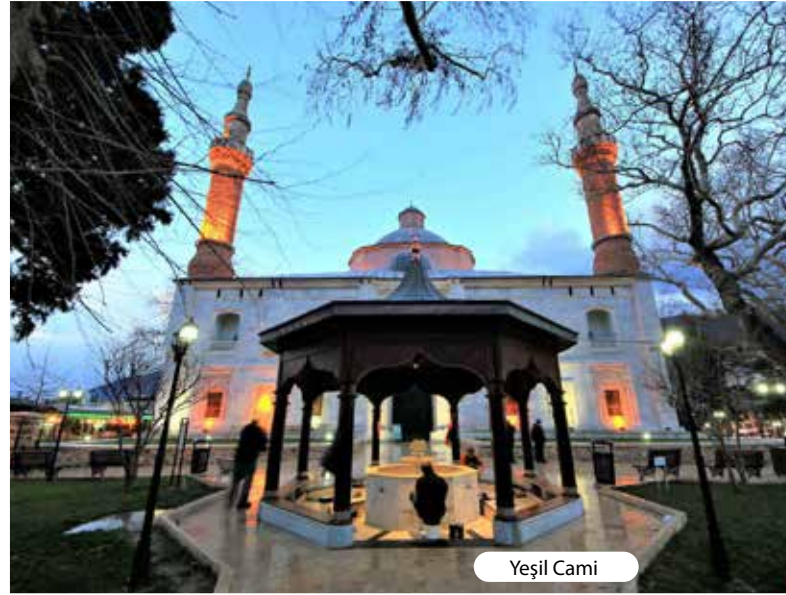
İznik Gölü ve Sualtı Bazilikası

İznik Gölü

Yüz ölçümü 298 km², denizden yüksekliği 85 m olan İznik Gölü; Türkiye'nin beşinci, Marmara Bölgesi'nin en büyük gölüdür. Eski çağlarda Askania ismi ile anılan göl Orhangazi ve İznik ilçelerine kıyısı vardır. Suyu tatlı olan tektonik gölün derinliği kuzeyden güneye doğru artar ve en derin yeri 65 m'dir. İznik Gölü'nde başta yayın balığı olmak üzere levkit, sarı sazan, gümüş balığı avcılığı yapılır. İznik Gölü Bursa'nın sporları merkezlerinden bir tanesidir.

İznik Sualtı Bazilikası

2014 yılının başlarında Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin "Tarihi Kültürel Mirası Tespit ve Havadan Fotoğraflama Çalışmaları" esnasında göl içindeki kalıntılar keşfedilmiştir. Su altı arkeolojisi alanında son yıllardaki en önemli keşiflerden birisi olmuş ve aynı yıl içerisinde Amerika Arkeoloji Enstitüsü (AIA) tarafından yayınlanan "Archaeology Magazine" isimli dergide 2014 yılının en önemli 10 keşfi arasında gösterilmiştir.

Yeşil Cami

Yeşil Cami

Yeşil Cami, taç kapısının üzerindeki celî sülüs yazılı üç satırlı kitabesinde belirtildiği üzere, Sultan I. Mehmed (Çelebi) tarafından 1419-1420 yılları arasında yaptırılmıştır.

Çekirge Sultan Kaplıcası

TERMAL KAPLICA VE ILICALAR

Eski Kaplıca

Bursa'nın Çekirge semtinde, denizden 210 metre yükseklikteki bir alan üzerine kurulu, yörenin en eski kaplıcasıdır. 3. Osmanlı Padişahı Murad Hüdavendigâr döneminde eski banyo ve saray enkazından yararlanılarak, esirler arasında bulunan Bizanslı mimar Hristodulos'un hazırladığı plana göre yapıldığı bilinmektedir.

Kükürtlü Kaplıcası

Kükürtlü Kaplıcası, Bursa'nın tarihi en eski ve önemli kaplıcalarından biridir. Küçük Kükürtlü (Kadınlar Hamamı) ve Büyük Kükürtlü (Erkekler Hamamı) olarak ikiye ayrılır. Bursa Hamamları isimli eserde; bu kaplıcaların Osmanlı hükümdarlarından 1. Murat tarafından, 1389 yılında vakıf olarak bağışlandığı ifade edilmektedir.

Yeni Kaplıca

Yeni Kaplıca, Bursa'nın en önemli termal tesislerinden biridir. Türk hamam mimarisinin en tipik abidelerinden birisi olduğu kabul edilmektedir.

Çekirge Sultan Kaplıcası

Çekirge Sultan Kaplıcası 14. Yüzyılda inşa edilmiş ve vakıf olarak bağışlanmıştır. Bursa Hamamları adlı eserde; Çekirge Hamamı diye anılan kaplıcanın, 1316 yılında, evliya mertebesine ulaşmış bir kişi tarafından yaptırılıp bağışlandığı belirtilmektedir.

Çelik Palas SPA & Termal

Bursa'nın simgesi olmuş bu tarihi kaplıca-otel, Gazi Mustafa Kemal'in talimatıyla, 1930'lu yılların başında İtalyan mimar Guilio Mongeri ile Hüsnü Tümer'in ortak çalışmalarıyla yapılmaya başlanmış ve yapının inşası 1935 yılında bitirilmiştir.

TARİHİN GASTRONOMİ İLE BULUŞTUĞU BİR LEZZET ŞEHİRİ

Bursa Döner Kebabı

Köklü bir geçmişi, pişirme şekli ve kendine has sunumuyla Bursa yemek kültürünün en köklü ve en özel ürünlerinden birisi olan bu lezzet, ilk olarak kebabçıların yaygın olduğu Bursa'nın Kayhan çarşısında ortaya çıkmıştır. Bursa denince akla ilk gelen lezzetlerden bir tanesidir.

Kestane Şekeri

Bursa'nın simgesi olan Uludağ'ın, eteklerindeki kestane ağaçlarından toplanan kestanelerle yapılan bu tatlı, lezzetini ve formülünü yıllardır koruyarak günümüze kadar gelmiştir. Bursa'nın en bilinen özgün lezzetlerinden biridir. Bursa Kestane Şekeri, Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan coğrafi işaret almıştır.

Pideli Köfte

Sunumu, içeriği ve malzemesi ile sadece Bursa'da bulabileceğiniz yerel bir lezzettir. Evliya Çelebi'nin eserinde de yerini almış olan bu lezzet, asırlardır Bursa mutfağının en önemli yöresel yemeklerinden bir tanesidir.

Bursa Döner Kebabı

Mustafakemalpaşa Tatlısı

Mustafakemalpaşa Tatlısı

Adını Bursa'nın Mustafakemalpaşa ilçesinden alan bu tatlı, Bursa mutfağının geleneksel tatlılarından.

Peynir tatlısı olarak da anılan bu yerel lezzet, yörenin sütlerinden üretilmiş özel bir peynirden yapılmaktadır.

Cantık

Tarihi Kayhan Çarşısı başta olmak üzere Bursa'nın birçok fırınlarından çıkan bu lezzet, yapılış tarzı ve sunum şekliyle Bursa'ya has bir pide çeşididir.

İnegöl Köfte

Bursa'nın İnegöl ilçesine has marka olmuş bir köftedir. Kıyma, yuvarlak veya parmak şeklinde taneler halinde yoğrulup köfte haline getirilir ve sonrasında ızgarada pişirilir. İnegöl köftenin en önemli özelliği baharat kullanılmayan bir köfte olmasıdır. Bu lezzet, közlenmiş domates, biber ve bu yemeğin özel salatası olan piyaz ile servis edilir. İnegöl ilçesi başta olmak üzere Bursa'daki birçok restoran ve köfteciye bulabilirsiniz.

Kestaneli Kuzu Güvec

Yapılışında kullanılan kapaklı güvecin içerisine ilk başta tereyağı konulur. Sonrasında kestaneler başka bir tencerede haşlanarak kabukları soyulur ve kuzu eti, arpacık soğan, doğranmış sarımsak ve domates ile bir kâsede karıştırılıp yağlanmış güvecin içerisine konulur ve üzerine tuz eklenerek geleneksel taş fırınlarda etler yumuşayınca kadar pişirilir.

Fukara Keşkülü

Osmanlı Mutfağına Bursa'nın bir armağanı olan, tarihi II. Murad Han zamanına kadar uzanan bu lezzet, Osmanlı döneminde "derviş çanağı" olarak anılan çanaklarda fukara ikram edildiği için fukara keşkülü veya keşkül-ü fukara ismi ile adlandırılır ■

KİLİSELER

Kumyaka Hagios Taxiarchoi (Başmelekler Kilisesi)

Mudanya ilçesinde bulunmaktadır. Bizans İmparatoru IV. Konstantinos Porphyrogenetos döneminde yaptırılmıştır. Dini fonksiyonunun yanı sıra akıl hastalarını tedavi etmekte ki maharetiyle de isim yapmış bir kilisedir.

Fransız Kilisesi

Kilise, Bursa'da yaşamakta olan, Filles De La Charite tarikatına mensup Fransız kökenli tüccarlar tarafından 19. yüzyılın sonlarında yaptırılmıştır. Yapının dekorasyonunun Assomptionist tarikatı Rahibi Prosper Lamerand ve bir Rus ressam tarafından 1927 yılında yapıldığı bilinmektedir.

Tirilye Panagia Pantobasilissa (Kemerli Kilise)

1676 yılında Dr. J. Covell tarafından hazırlanan el yazması bir belgede, kilisenin Panagia Pantobasilissa'ya (Bakire Meryem) adandığı belirtilmektedir. Yapının kubbe ve çan kulesi Şubat 1855'teki büyük depremde yıkılmış, 1883 yılında onarılmışsa da özgün niteliğini yitirmiştir.

Kemerli Kilise

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

TS 13811:2018

HİJYEN VE SANİTASYON YÖNETİM SİSTEMİ

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünyada hijyen ve sanitasyon eksikliğine bağlı olarak ortaya çıkan enfeksiyon hastalıkları en önemli ölüm sebeplerinden biridir.

0 312 416 63 81

✉ ekirbas@tse.org.tr

Alto

HOLDİNG A.Ş.

...Your Global Partner for Measuring Energy

Lodos
KARABURUN ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.

ALTOTEKS
TEKSTİL GİYİM BOYACI VE TİC. A.Ş.

KÖHLER
ELEKTRİK SAYAÇLARI SAN. VE TİC. A.Ş.

Merkez: Yanıkkapı Tenha Sk. Uçarlar Han. No:8 34420 Karaköy - İstanbul / Türkiye Tel: +90 (212) 256 81 90 - Fax: +90 (212) 256 81 97
Fabrika: Akçaburgaz Mah. 58. Sk. Esenyurt - İstanbul / Türkiye Tel: +90 (212) 886 26 39 - Fax: +90 (212) 886 86 94 e-mail: kohlerfabrika@kohlersayac.com.tr
Ankara Bölge: Sanayi Cad. Kuruçeşme Sk. No:3/3 Ulus - Ankara / Türkiye Tel: +90 (312) 310 36 18 Fax: +90 (312) 310 36 20